PROCESUL LUI 8 AUGUST

5716

APARAREA

FĂCUTĂ CELOR 41 ACUSAŢI

DE

NICOLAE FLEVA

BUCU

TYPOGRAPHIA CURȚII,
12, PASSAG

PROCESUL LUI 8 AUGUST

APARAREA
FĂCUTĂ CELOR 41 ACUSAŢI

67761

DE

NICOLAE FLEVA

Arhivele Statului
BUCUREŞTI
BIBLIOTECA

BUCURESCI
TYPOGRAPHIA CURŢII, LUCRĂTORIĬ ASSOCIAŢI
12, PASSAGIUL ROMAN, 12.
1871.

31927/1963

Biblioteca Centrală Universitară
BUCUREȘTI
Cota ... 746588
Inventar ...

RC 292/06

B.C.U. Bucuresti
C746588

COMISIUNEA JURAȚILOR

DIN

TÂRGUL-VESTEĬ

care a judecat procesul luĭ 8 August.

1. *Nicu Russu,* prim jurat, din oraşul Târgul-vestei.
2. *Ión Dobrescu,* din comuna Sălcuţa plasa Délului.
3. *Ghiţă Cămpeanu,* » Văcăresti » Délului.
4. *Iorgu Christodorescu* » Găeşti » Cobia.
5. *Gheorghiţă Nicolau,* » Găeşti » Cobia.
6. *Nae Luca,* » Băduleşti » Cobia.
7. *Petre Diaconu,* » Broşteni » Cobia.
8. *Ghiţă Popescu,* » Runcu plaiul Dâmboviţa.
9. *Apostol Dumitru,* » Buciumeni » Ialomiţa.
10. *Grigorie Constantinescu,* com. Răsvad pl. Délul.
11. *Mihaiu Şerbănescu,* din oraşul Târgul-Vestei.
12. *Ión Bărbulescu,* » Târgul-Vestei.

Cetăţenilor juraţi din Târgul-Vesteĭ.

Vouĕ dedic acéstă apĕrare, căcĭ majestatea tribunaluluĭ vostru mi-a inspirat'o. M'am decis a o da publicităţeĭ pentru ca se vadă toţĭ, căt de reĭ aŭ fost ceĭ ce aŭ torturat şi închis atâtea victime, şi căt de drepţĭ aţĭ fost voĭ cari le-aţĭ redat societăţeĭ. Orórea atător crime, pe carĭ nu fac de căt a le arĕta opiniuneĭ publice, va face pe toţĭ amiciĭ dreptuluĭ şi aĭ omenireĭ sĕ privéscă cu scârbă pe torturatoriĭ şi pe calomniatoriĭ naţiuneĭ şi sĕ se gândéscă cu respect la veridictul vostru.

Onóre vouĕ, cetăţenilor liberĭ, carĭ aţĭ nesocotit totul, pentru a face sĕ triumfe causa sfîntă a justiţieĭ şi a adevĕruluĭ.

Instituţiunea juraţilor, acest paladium al libertăţilor nóstre publice, voĭ aţĭ salvat'o.

Ţéra vĕ este recunoscătóre!

Sugrumătorĭ aĭ poporuluĭ, plecaţĭ capul, daca nu voiţĭ, ca leul deşteptat se vĭ'l sfărame.

NICOLAE FLEVA.

Domnilor Juraţi!

Sînt adînc mişcat luând cuvêntul înaintea D-vóstră. Talentul colegilor meĭ, carĭ aŭ dovedit nevinovăţia acusaţilor, mişcând pŏnĕ la lacrimĭ chiar inimile înpĕtrite, nerăbdarea D-vóstră legitimă în potriva prelungireĭ unor desbateriĭ, carĭ vĕ reţin în acéstă sală de maĭ multe ḑile, înălţimea causeĭ şi a judecătorilor înaintea cărora mĕ aflu, sunt atâtea motive puternice carĭ mĕ vor face a fi maĭ pe jos de misiunea înaltă a aperăreĭ.

Locuitor din Focşanĭ, m'am grăbit a respunde la apelul ceţăţenilor acusaţĭ înaintea D-lor vóstre şi a contribui şi eŭ cu slabele mele mijlóce în apĕrarea acesteĭ cause sfinte.

Nu vĕ pot însă ascunde, D-lor juraţĭ, temerea şi îngrijirea ce însuşĭ unĭĭ din amicĭĭ meĭ căutaŭ sĕ 'mĭ insufle înaintea plecăreĭ mele din Focşanĭ. — Tărgoviscea, mi se ḑicea, este oraşul cel maĭ reacţionar din ţĕră; guvernul singur a stăruit pentru strămutarea acestuĭ proces de la Ploescĭ, locul seŭ natal, înaintea curţeĭ cu juraţĭ din acest district; orĭ carĕ ar fi puterea şi mijlócele de aperare ale acusaţilor eĭ vor fi de sigur osăndiţĭ,

acésta fiind dorința nestrămutată a guvernului. — Iată, D-lor jurați, cele ce mi se ḑicea de amicii mei, dar carĭ n'aŭ putut slăbi întru nimic credința mea în patriotismul, dreptatea și nepărtinirea D-vóstre.

Maĭ întâiŭ mi se părea o calomnie calificarea de reacționară ce se da acesteĭ cetățĭ. Cunoscețĭ, D-lor jurați, ce însemnésă cuvintele *reacț onar* și *progresist*. A fi progresist, în limba politică, este a merge înainte cu poporul; a fi reacționar este a merge îndărăt cu aceĭ ce voescŭ ca sĕ-l sugrume. Nicĭ-un oraș nu póte fi reacționar în adevĕratul înțeles al cuvêntuluĭ, căc în orașe se desvoltésă maĭ mult sciințele, comerciul, industria, fontâne nesecate și puternice pentru luminarea și mărirea poporuluĭ. Apoĭ mi-am ḑis: orĭ carĭ ar fi ideile politice ale celor ce vor judeca acéstă causă, eĭ sunt Românĭ înainte de tóte, sunt cetățenĭ liberĭ, sunt în fine omenĭ. — Mi-am adus aminte că daca aci la marginea Târgovischeĭ a fost ucis **Tudor Vladimirescu**, care a căutat sĕ scape țéra de jugul *domnieĭ streine*, de jugul omorîtor al fanarioților, el a fost însă ucis nu de cetățenĭ Românĭ din Târgoviscea, ci de streiniĭ ce voiaŭ se sugrume drepturile și viața Românieĭ. — Am plecat plin de încredere că nu vĕ veți abate din calea datorieĭ și a consciinței D-vóstre; și dreptatea causeĭ a făcut în sufletul meŭ din acéstă ideiă o nestrămutată convingere.

De la D-vóstră atârnă, D-lor jurați, sĕ dovediți, că cu tóte încercările crude ale sorteĭ, maĭ este âncă dreptate, în acéstă nefericită țéră; veridictul D-vóstre pronunciat liber, nedictat de ni-

menĭ, ci numaĭ de Dumneḑeŭ şi de consciinţa D-vóste, va rădica acéstă cetate la gloriaĭ străbună de veche capitală a Românieĭ.

Onor. procuror General, înainte de a susţine acusaţiunea v'a spus, că este fórte grea şi înaltă misiunea D-vóstre. — Vorbind de acéstă binefăcătóre instituţiune a juraţilor a ḑis, că prin singura putere a legeĭ, 12 cetăţenĭ sunt în posiţiune de a hotărî adesea despre sórta şi esistenţa uneĭ naţiunĭ. De multe orĭ un cetăţean care nu ar fi, póte, în stare sĕ judece ca un simplu judecător de pace, a ḑis D-luĭ, se ridică prin singura putere a legeĭ la starea de înalt judecător al intereselor societăţeĭ. — Nu mi se pare tocmaĭ întemeiată acéstă ideiă în privinţa dreptuluĭ şi a putereĭ D-vóstre.

Dreptul D-vóstre, — D-lor juraţĭ, nu vine numaĭ de la voinţa legeĭ, căcĭ ea nu este basată pe arbitrariŭ, ci pe cuvêntul puternic că nimenĭ de cât poporul nu póte să judece maĭ bine de interesele sale proprĭĭ; şi greutatea misiuneĭ D-vóstre se uşurésă, devine lesniciósă daca veţĭ discuta împreună şi veţĭ consulta numaĭ consciinţa D-vóstre, bunul simţ şi ideile firescĭ de dreptate cu carĭ Dumneḑeŭ a înḑestrat orĭ ce fiinţă cugetătóre. — Un mare filosof din vechime a ḑis: maĭ bine vor judeca şi alege căţĭ-va omenĭ maĭ puţin învĕţaţĭ, daca vor discuta împreună, de cât cel maĭ mare învăţat daca ar lucra singur.

Acest filosof cunoscuse că sentimentul dreptăţeĭ

și al adevĕrului este înăscut, ca sĕ ḑic așa, în consciința omului.

Între cine este, D-lor juraț, acest proces, a cărui sórtă se urmăresce cu atât interes de toți aceĭ ce staŭ faciă la judecata luĭ, de maĭ multe ḑile? Procesul acusaților, fiind un proces politic, este cu puterea esecutivă, cu guvernul, care-ĭ tărasce înaintea D-vóstre. — Nu priimesc teoria D-luĭ procuror general că judecata nóstră este cu societatea, căcĭ atunceĭ cine trebue sĕ ne judece, și cine sunteți D-vóstră carĭ ne judecați, daca nu însăși societatea, ale căria interese se ḑice că sunt amerințate și puse în pericol? Nu D-lor, guververnul este acela care ne acusă în numele societățeĭ, înaintea D-vóstre, și D-vóstre aprețuind și judecând purtarea și faptele luĭ, veți hotărî daca interesele societățeĭ aŭ fost bine ocrotite și apĕrate de puterea ce lucreasă în numele eĭ, daca acéstă putere a lucrat în adevĕratul interes al respectuluĭ cuvênit legilor și ordineĭ sociale, seŭ uĭtând sarcina înaltă ce-ĭ este încredințată, ea a nesocotit o sfântă datorie, a lucrat numaĭ în interesul seŭ propriŭ, abusând de acéstă înaltă și puternică posițiune.

Acésta este atât de adevĕrat în cât constituțiunea nóstră prescrie, ca tóte delictele politice și de presă sĕ se trimită înaintea juraților.

Ce însemnésă acéstă dispositiune a legeĭ pentru judecarea faptelor seŭ actelor de critică și atac în contra guvernuluĭ, daca nu îngrijirea legiuitoruluĭ ca nu puterea pusă însăși în joc în asemenea cause, se vie a influința nisce judecătorĭ carĭ atîrnă numaĭ de dănsa? Ast-fel fiind posițiunea

nóstră, suntem siliţi a da în judecata D-vóstră suverană purtarea guvernului faciă cu noi, cu dreptatea, cu naţiunea întreagă, a areta ilegalitatea şi chiar cruḑimea faptelor lui, căci acesta este dreptul nostru de aperare; — Şi apoi noi acusaţii din naintea D-vóstre suntem ceĭ slabi şi acusatorii noştri sunt ceĭ puternicĭ.

Daca puterea are cu dênsa dreptatea şi adevĕrul, pentru ce să se teamă de aperarea nóstră şi de cele ce vom spune înaintea D-vóstră!

Calomnia nu póte atinge pe ceĭ drepţi înaintea judecăţeĭ; acusaţiĭ maltrataţi în închisóre vor ḑice puterei cu evangelia: „*Daca neadevĕr ḑic la ce te „temi? Daca ḑic adeverul pentru ce mĕ baţi?*“ De aceea orĭ cât de mare este dorinţa nóstră de a respunde la apelul de moderaţiune ce ne-a făcut On. D. Preşedinte, mărturisim cu durere că dreptul aperăreĭ ne va pune de multe orĭ într'o tristă dar neînlăturată posiţiune.

Cine sunt dar, D-lor juraţi, acusatoriĭ noştri? *Eĭ nu sunt aci* pentru ca să vĕ puteţi convinge şi din atitudinea, şi ḑin fisionomia şi din respunsul lor, cine este adeveratul culpabil. On. represintanţi aĭ ministeruluĭ public nu sunt de cât susţiitoriĭ acusaţiuneĭ ce ni se aduce înaintea D-vóstre; de aceea declarămŭ maĭ din'ainte că cele ce vom spune în aperarea nóstră, nu se adresează de loc la persona acestor onor. magistraţi ce nu facŭ de cât a'şĭ împlini datoria ce le este împusă de lege. Ne asociămŭ şi noi din inimă cu protestările Dumnea lor în contra cruḑimeĭ faptelor ce se desvăleaŭ de colegiĭ meĭ înaintea D-vóstră şi suntemŭ convinşĭ că daca aceştĭ on: magistraţi, flórea junimeĭ

Române, speranța patriei, ar cunósce personal tóte amănuntele faptelor și înfamiile puterei în acéstă înprejurare, ar fi preferat de o mie de ori 'așĭ da demisiunea, de cât a veni sĕ susție înaintea D-vóstră asemenea acusațiune.

Cine sunt, D-lor juraţi, făcătorii de rele tărîţi de către putere înaintea D-vóstrĕ?

Daca voiŭ căuta diferitele persóne ce compunŭ mulțimea acusaților, găsimŭ între dĕnșiĭ: deputați în cameră, avocați, preoți, comercianți, ómeni de tóte profesiunile onorabile din cetatea Ploesciĭ; boerĭ numaĭ lipsescŭ pe banca acusaților, căcĭ eĭ lipsescŭ în acéstă cetate a comerciuluĭ Român, și acésta pare a fi maĭ cu sémă crima principală a acestuĭ nefericit oraș. Tótă societatea din Ploescĭ se află trasă la banca acusaților și s'ar fi adus de era cu putință orașul întreg, daca orașe și sate întregĭ nu s'ar fi sculat în drumul seŭ și n'ar fi venit împreună cu dênsul se proteste în numele dreptuluĭ și al libertățeĭ înaintea D-vóstrĕ.

Sĕ cercetămŭ puțin trecutul acestuĭ orașiŭ și ne vom da lesne socotéla de causele ce aŭ înpins pe puterniciĭ ţile ca sĕl tîrască cu atăta nedreptate înaintea juraților

Orașul Ploescĭ, este un oraș de la polele munților, care nu trăesce de cât prin mișcarea dătătóre de viață a comerciuluĭ și industrieĭ. Ploesciĭ este unul din orașele cele maĭ Românescĭ din Romănia, ţicea un celebru orator în cameră, — D. N. Ionescu, — căcĭ el este descălecătórea fraților noștri Românĭ de peste Carpați.

Cetățeniĭ ploescenĭ nu sunt de aceia ce se supunŭ arbitrariuluĭ și se închinŭ înaintea mișeliilor; eĭ aŭ luptat tot-d'auna cu tărie și fórĕ șiovăire,

pentru marea causă a libertăților publice, s'aŭ împotrivit cu consciința datorieĭ lor de cetățenĭ liberĭ la lovirea séŭ amenințarea drepturilor lor garantate de constituțiune; aŭ trimis deputați ce credéŭ eĭ vrednicĭ sĕ susție marea causă a poporuluĭ, a naționalității și a comerciuluĭ Român; deputați independinți și prin urmare neplăcuți puterei ce caută sĕ impue voința sa alegătorilor. — Iată crima cea mare a acestuĭ Românesc oraș; Pentru că el nu a înțeles ca puterniciĭ ĝileĭ fericirea patrieĭ, el a fost adesea violentat, horopsit, năpăstuit de dênșiĭ. — Sunt doĭ anĭ de când abusul și corupțiunea ajunseseră de nesuferit în acest oraș; persecuțiunile, jandarmiĭ deghisați și bâta înloc ise libertatea alegerilor, asigurată de pactul fondamental al țĕreĭ; guvernul era surd la tóte plângerile cetățenilor adresate prin petiționĭ, prin alegerĭ, prin presă, și cetățenii stimați și pacinicĭ carĭ strigaŭ contra acestor nelegiuirĭ, eraŭ adesea târêți prin temniță, pe când jaful și imoralitatea bântuiaŭ fŏrĕ cruțare pretutindenĭ. Eĭ bine! Contra tutulor acestor escese, acestor crime, Ploeștenii aŭ luptat cu bărbăție și aŭ eșit tot d'auna învingătorĭ din luptă. Acésta a priciunit desperarea puterei și pornirea eĭ cu furie pentru esterminarea acestuĭ oraș. Comerciul Român protestând contra neligiuirilor a fost amerintal cu *faliment*; ați citit cu toțiĭ prin jurnale cuvintele pronunciate, se ĝice, *de o înaltă persónă*, cu ocasiunea petițiuneĭ comercianților din Bucurescĭ: comercianții Românĭ nu trebue sĕ facă politică, s'a ĝis, căcĭ vor ajunge a da faliment ca toți carĭ aŭ tăcut politică. — Procesul ce se face acestuĭ oraș, întemnițarea comercianților Românĭ, și în-

tre alții a stimabiluluĭ cetățén Ghiță Stefănescu, unul din ceĭ ântĕiĭ comercianți din Ploescĭ care șade de cincĭ lunĭ în temniță fĕră nicĭ un motiv, persecuțiunĭ de tot felul, dovedescŭ din fatalitate că acéstă amerinţare nu a fost numa pornirea uneĭ patimĭ a momentuluĭ, ci o țintă care urmărescе fĕră sfială criminalul eĭ sfêrșit. — Iată, D-lor juraţĭ, starea morală a întregului oraș Ploescĭi și prin urmare și a acusaților în facia puterei, înaintea evenimentuluĭ de la **8 August**, ce vom căta sĕ espunem și sĕ cercetăm înaintea D-vósrĕ.

În diminéța de 8 August, la jumĕtatea postuluĭ Sfinteĭ Mariĭ, — precum ḑicea unul din martoriĭ aperăreĭ, — populațiunea din Ploescĭ adunată pe uliță, la sgomotul clopotelor, se grămădi în piața principală a orașuluĭ. — Acolo cetățénul Alecsandru — Candiano — Popescu, citi mulțimeĭ, o depeșă ce veni din capitală, subscrisă „**Ión Brătianu**“; Ea vestea triumful definitiv al libertățeĭ pe tot teritoriul Românieĭ, numirea unuĭ reginte în Bucurescĭ și numirea luĭ Alecsandru — Candiano — Popescu ca prefĕct al districtuluĭ.

Ploescĭi respiră: o greutate nesuferită părea că i se rădicase după pieptul seŭ, de către o mănă bine-făcătóre; cetățenĭi din mulțime ne maĭ putênd năbuși acest sentiment de bucurie în inimalor, începură se strige: „*Ura! am scăpat de nemți!*“ dupĕ cum ne ḑice actul de acusațiune. — Un steag tricolor se rĕdică în mijlocul mulțimeĭ, un preot în odăjdiĭ cu crucea în mănă fu pus în ca-

pul ei și ast-fel cu mânele gôle, armată numaĭ cu arma mântuitoruluĭ, simbol de pace și de infrățire între ómenĭ, ea pornesce pe ulițe, și pretutindenĭ pe unde se popreșce este salutată cu entusiasm și frenesie; merge la casarma pompierilor învitându'ĭ sĕ ia parte la acéstă serbare națională, care punea capĕt pentru acest oraș la un trecut plin de suferință și amărăciune; la temniță de unde se liberésă treĭ arestanțĭ politicĭ, comercianțĭ fórte onoribilĭ, închișĭ âncă din timpul alegerilor. — De acolo procesiunea poporuluĭ merge la casarma dorobanților, unde este priimită fără nicĭ o opunere, căte-va arme se împartŭ cetățenilor. — Prefectul acesteĭ ḑile fericite pentru Ploescĭ, ia dispositiuni a se pune o gardă la biuroul telegrafuluĭ, câți-va gardiștĭ, ne ḑice acusațiunea, reținŭ la domiciliŭ pe directorele prefecturei și pe polițaiul regimeluĭ ce espirase pentru dênșiĭ și a căruĭ înviere, nu era de loc dorită. — Noul prefect primesce jurămêntul funcționarilor, numesce nuoĭ sub-prefecți, autoritatea publică anterióre nu se arată nicăirĭ pentru a întórce mulțimea de la acéstă pornire, basată pe o scire neadevĕrată. — Prefectul Candiano ia tóte mĕsurile ce el credea de cuviință pentru a asigura nuoa stare de lucrurĭ: se duce la majorul Polizu, comandantul garnisoneĭ, pentru care nu se luase nicĭ o mĕsură de violință, cerêndu'ĭ a depune jurămêntul de credință nouluĭ guvern, și numitul major de o camdată șiovăesce, dar în cele din urmă nu acceptă și stă în nemișcare. — Totul urmésă fără măcar a se atinge un fir de păr din capul cetățenilor.

Peste ḑi un telegrafist, acusatul Stefan Nicolau,

spune unchiului seŭ, Ilie Trăsnea, cele ce auḑise că se vorbesce prin telegraf între staţiile Bucurescĭ şi Predeal şi carĭ dovedeaŭ că în capitală este cea maĭ deplină linisce; cetăţeniĭ desamăgiţĭ şi vĕḑênd că bucuria lor a fost numaĭ un vis, se retragŭ pe la casele lor; Prefectul Candiano vede şi el cursa în care căḑuse şi pentru a evita orĭ-ce nenorocire, în loc sĕ se opue autorităţeĭ ce se ascepta sĕ se arate, pleacă din oraş; totul intră în starea lucrurilor din ajun, şi seara, când oştirea trimeasă din Bucurescĭ sub pretest de restabilirea liniştеĭ intră în oraş, nu întîmpină nicăirĭ de cât ordinea cea maĭ complectă. Pe uliţe nu era nimenĭ: lumănările eraŭ stinse pretutindenĭ, precum aţĭ auḑit înşivĕ de la majorul Gorjeau, comandantul oştireĭ, şi acéstă tăcere a nopţeĭ nu fu turburată de cât prin călcările şi arestările ce începură cu furie din partea autorităţeĭ desteptate, şi care luă în acea nópte peste 400 cetăţenĭ de pe la locuinţele lor pentru aĭ arunca în închisore.

Atunci începŭ nisce scene de torture şi de sînge ce nu se potŭ descrie, căcĭ mintea omenească nu le póte concepe. Cetăţenĭ pacinicĭ, comercianţĭ onorabilĭ, părinţĭ de familie, preoţĭ, copiĭ, sunt tărîţĭ cu grămada în închisore; forţa brutală dispuind de dênşiĭ dă curs liber nelegiuirilor sale; arestaţiĭ sunt băgaţĭ unul căte unul în întunericul pivniţelor, se udă şteanguri de bătaie pentru a face suferinţele victimelor şi maĭ oribile, se maltratésă însuşi servitoriĭ altarului; şi setea de ură şi de resbunare insuflă calîilor ideĭ de schinguire şi de torture ce nu le putemŭ areta pentru respectul ce datorimŭ omenireĭ. — Cetăţeanul

Stan Popescu este între ceĭ alţĭ bătutŭ de mórte, iată actul medical care constată chĭar după ḑece ḑile semnele de lovituri şi maltratări grave ce medicul aŭ găsit pe corpul seŭ. — Cetăţeanul Guţă Antonescu, starostea de grădinarĭ, îl vedeţĭ cu capul şi mâna crestate de săbiĭ; a ḑăcut doue luni în spital, el trăgea sĕ móră, o spune însuşĭ *Monitorul oficial*, şi a scăpat, gracie provedinţeĭ, ca se vĕ dovedéscă cu suferinţele sale pênĕ unde póte merge rĕutatea omenilor.

In fine un esemplu trist şi înfiorător aveţĭ âncă după douĕ lunĭ înaintea ochilor. Priviţĭ pe acest nenorocit cetaţean, D. Rădulescu, om sănătos în ajun şi care acum este adus în braţe, sprijinit în cărje pe banca acusaţieĭ. Vroind sĕ rĕdice glasul înaintea D-vóstre pentru a espune suferinţile temniţeĭ şi torturele carĭ l-aŭ paralisat corpul şi simţirea, sângele l-a pornit pe gură, strigênd : *judecaţimĕ*, şi căḑênd înaintea D-vóstre, şiróe de lacrimĭ de durere curgŭ din ochiĭ seĭ! Aceĭ ce i-aŭ ridicat însă puterea de a se plânge însuşĭ, nu i-aŭ putut redica şi dreptul de a protesta prin organul aperăreĭ înaintea D-vóstre. Facemŭ apel la tribunalul naţiuneĭ, la dreptatea D-vóstre, la dreptatea poporuluĭ, care este dreptatea luĭ Dumneḑeŭ pe acéstă lume. Am auḑit acusaţiunea ḑicênd că nu stărue pentru osândirea acestuĭ nenorocit, căcĭ el este deja osândit de Dumneḑeŭ, înainte de a fi osandit de ómenĭ. — Acésta este o insultă ce se aduce Dumneḑeireĭ! Nu Domnilor, Dumneḑeirea nu póte fi atât de nedreaptă pentru a tortura un om şi înainte de a se sci daca este ne-

vinovat saŭ culpabil.— De ar fi fost astfel onor. procuror general făcend apel la consciința D-vóstre, nu vĕ punea în vedere Dumneḑeirea, ḑicênd că ea este dreptatea supremă, care veghiază și judecă faptele omenilo .

Și sĕ nu se ḑică, Domnilor, că puterea a fost streină de grozăviile ce se descriŭ înaintea D-v; sunt nevoit a o spune : ele s'aŭ comis sub auspiciile sale. — Plăngerile cetățenilor s'aŭ rupt de către autoritățile la carĭ eĭ se adresaseră, vocea opiniuneĭ publice care striga în numele dreptăței a fost nesocotită. Nicĭ o urmărire nu s'a făcut contra acestor crime deși ele eraŭ cunoscute guvernuluĭ — Daca îmĭ este ertat se puiŭ în vederea D-vóstrĕ un fapt personal care dovedesce acest nenorocit adĕvĕr, este destul sĕ vĕ spuiŭ că însușĭ unul din onor. membri aĭ parchetuluĭ din Bucurescĭ, amic al meŭ personal pênĕ acum și care a dirijiat, cum îmĭ spunea, instrucțiunea, mi-a mărturisit credința sa că acești nenorociți acusați aŭ fost maltratați și bătuți, și că ceĭ ce aŭ ordonat aceste crime crede că ar fi însușĭ majorul și Prefectul, Regimuluĭ. — Mi-a maĭ respuns âncă la întrebarea ce ĭ-am făcut, — daca a adus la cunoscința ministruluĭ aceste crime, — că ĭ-a scris maĭ de multe orĭ, și nu putea face maĭ mult de cât atâta. — *(Protestărĭ din partea acusațiuneĭ).*

În zadar protestează onor. acusațiune pentru cele ce îndrăsnesc a spune înaintea D-vóstre, sunt dator a arĕta tot adevĕrul pentru îndeplinirea sfinteĭ misiunĭ a aperăreĭ; nu pot lăsa la o parte fapte ce cunosc personal, și pe carĭ mĕ cred dator a le pune în vedere înaintea juraților, și numaĭ eĭ,

iar nu acusațiunea, aŭ dreptul a aprecia și da seŭ nu creḍĕmênt cuvintelor mele.

Apoĭ D-lor, întreb pe aceĭ ce aŭ îndrăsneala se susție că aceste grozăviĭ sunt streine de putere, cine a comis aceste fapte? Faptele aŭ esistat, nu se pótŭ tăgădui de nimenĭ, dar cine le-aŭ făcut? Nu se póte priimi că acești nefericiți s'aŭ torturat uniĭ pe alțiĭ, căcĭ omeniĭ ceĭ maĭ vrăjmași se iubescŭ în nenorocire. Eĭ nu s'aŭ torturat singurĭ negreșit, căcĭ omul în desperare se omóră, dar nu se torturésă singur. Eĭ aŭ fost bătuți și maltratați de geandarmĭ, se va ḍice. Dar cine a dat acest ordin de atrocitate soldaților?

Noĭ scimŭ că poporul Român este blând și generos cu deosebire; și soldatul luat din popor nu póte fi de căt blând ca și dênsul, el nu pișasce la asemenĭ cruḍimĭ, de căt numaĭ atunci când este silit să asculte de o poruncă streină inimeĭ sale. Ce a făcut pênĕ acum puterea cu ceĭ ce aŭ ordonat seŭ aŭ esecutat aceste barbariĭ vrednice de alte timpurĭ? Ce s'a făcut cu denuncierile preseĭ, cu plângerile suferinḍilor? Ele aŭ fost rupte cu dispreț în facia lor înșile; iar vocea opiniuneĭ publice revoltată și chiar a preseĭ amice guvernuluĭ a fost nesocotită.

Autoritatea nu s'a mărginit, D-lor jurați, numaĭ la aceste suferințe morale și fisice impuse afară din lege acusaților.—Partea materială a avut și ea suferințele sale. Arestul și temnița ajunsese pentru ceĭ ce putea sĕ le dea și sĕ le ridice cetățenilor în numele legeĭ, un mijloc de speculă și de înbogățire. S'a speculat asupra libertățeĭ individuale care este pusă sub scutul

legeĭ și încredințată la onórea și consciința magistraților. — Ea a costat dela sute de galbenĭ pênă la câteva lire, dupĕ starea și posițiunea victimelor. Comercianți a căror viață este numaĭ libertatea, aŭ fost siliți sĕ verse sume enorme pentru a evita groza și durerile temnițeĭ. S'aŭ făcutŭ din acéstă cercetare o rușinósă operațiune. S'aŭ luat miĭ de galbenĭ, vĕnd̆ănduse cetățenilor, scump, cel maĭ precios din drepturĭ libertatea. (*Protestărĭ din partea D-luĭ procuror general*).

Protestările D-luĭ procuror general nu mĕ potŭ opri de a nu arĕta adevĕrul; D-sa scie maĭ bine de câtnoĭ cine era procurorul Căpitănescŭ, care a făcut acéstă instrucțiune și care a fost descoperit ca sfeterisitor al uneĭ averĭ întregĭ de nevîrsnicĭ, și pentru acésta destituit și dat de însușĭ d-sa judecăței (1) Apoĭ aceste sunt lucrurĭ cunoscute. — Este aci un cetățean onorabil, D. Cernat Vladescu, propus ca martor de către apĕrare, și daca voițĭ puteți sĕ'l auḑiți mărturisind că i s'a cerut de Petrache Sotir, bravul martor al acusațiuneĭ, cincĭ lire, sub amerințare că va fi trântit la pușcărie împreună cu ceĭ-l-alțĭ cetățenĭ roșiĭ, — ḑicea numitul, — carĭ n'aŭ voit séŭ n'aŭ putut sĕ rescumpere libertatea lor individuală.

Am denunciat autorității acest comerciŭ rușinos și culpabil, dar legea și noĭ suntnm încă în așteptarea urmăririeĭ făptuitorilor.

Acum că ațĭ auḑit faptele ce aŭ dat nascere acestuĭ proces, actele puteereĭ care a tîrît atețĭ cetă-

(1) Curtea apelativă din Bucurescĭ, secțiunea I înaintea căria s'a judecat înculpatul, l'a și condamnat la 2 lunĭ închisóre, orbitŭ de despăgubirile civile.

ţenĭ onorabilĭ în închisóre, se cercetămŭ, D-lor juraţĭ, care este caracterul acestor fapte în faţia legeĭ, în faţia moraleĭ, care este causa ce a făcut pe guvern a urmări atâţea cetăţenĭ înaintea D-v., şi care este faţa generală a doveḑilor ce se aducŭ în contra acusaţilor; vom veni pe urmă la apĕrarea lor individuală, urmărind pas cu pas tótă ţesătura acusaţiuneĭ, în fine vom stărşi puind în vedere consecinţele veridictuluĭ D-vóstre, veridict care se astéptă de ţéra întreagă şi care are sĕ otărască de viaţa şi de familiile acestor ómenĭ.

Am citit cu mare luare aminte acest act de acusaţiune, sub-scris de D. procuror general Lahovary, doctor în drept, laureat, magistrat cu cunoscinţe întinse ce nimenĭ nu le póte tăgădui, fŏrĕ a tăgădui adevĕrul, şi credém că voiŭ găsi într'ânsul cel puţin esactitatea sciinţifică; că fondul acesteĭ cause triste va fi învestit cel puţin sub o formă care sĕ nu lase nimic de dorit celor ce s'aŭ ocupat cu sciinţa, cu dreptul. Imĭ pare reŭ însă a mărturisi că realitatea ma desilusionat. Se-mĭ permiteţĭ, D-lor juraţĭ, a esamina puţin acest act de acusaţiune faciă cu sciinţa, cu logica şi cu dispositiunile şi teoria legeĭ penale.

Acusaţiunea, espuind faptul de la 8 August, ḑice: „*O tentativă de revoluţiune violentă a avut „loc în oraşul Ploescĭ*“; acesta este caracterul ce onor. procuror general dă de o cam dată acestuĭ fapt, şi pentru care invocă în cele din urmă totă asprimea legeĭ penale. Tot în actul de acusaţiune citimŭ maĭ la vale cuvintele *rebeliune, comploţ a-*

sistență la conplot și în fine *atentat cu scop de a resturna prin mijlóce resvrătitóre și sculare de popor forma guvernului*; crimă prevĕdută la art. 79 din codul penal.

Ce însemnează acéstă amestecătură de cuvinte tecnice, relative la acelașiŭ fapt, daca nu o confusiune de ideĭ în spiritul acusațiuneĭ!

Ce este, D-lor juraț maĭ întâiŭ o revoluțiune? Revoluțiunea este un fapt împlinit; mișcarea uneĭ națiunĭ asuprite care restornă o stare de lucrurĭ pe care corupțiunea și despotismul i-o facŭ nesuferită. Acéstă mișcare este legitimă, d-lor, precum este legitimă mișcarea de resistință a corpuluĭ liber în protiva uneĭ puterĭ asupritóre care îl apasă. Însăși acusațiunea v'a spus'o prin unul din organele sale că nimic nu póte avea drept se inpuiĕ voința sa unuĭ popor întreg, și sĕ'l ție pentru vecie în lanțurĭ; că revoluțiunea este legitimă, când ea este opera națiuneĭ, adăogând numaĭ că revoluțiunea de la 8 August este opera câtor-va individe, care nu este dorită de țéra întrégă.

Dar este o revoluțiune faptul de la 8 Augut? Unde este noua stare de lucrurĭ care a resturnat pe cea creată de revoluțiunea de la 11 Februariu? Și cine a resturnat la rêndul seŭ guvernul D-luĭ Candiano — Popescu, care se pretinde că a făcut acéstă nouă revoluțiune? Daca este o revoluțiune faptul de la 8 August și se cere osînda luĭ pentru că el este opera câtor-va individe și nu este dorită de națiunea întrégă, se stabilimŭ maĭ întêiŭ acest adever contestabil al acusațiuneĭ, ca se vedemŭ daca autoriĭ acestor revoluțiunĭ suntŭ nevinovați seŭ culpabilĭ; se se consulte maĭ întâiŭ națiunea; se punemŭ revo-

luțiunea la vot! Sĕ facemŭ plebiscitŭ! Primimŭ bucuros osîndă, dar sĕ vĕ supuneți și D-vóstră la majoritatea voturilor.

Este însă o revoluțiune faptul de la 8 August? Dar cine póte sĕ judece acest fapt? Este vre-o lege penale care se judece revoluțiunea séŭ se condamne pe autorii ei? Nu, D-lor, faptul de la 8 August nu este o revoluțiune; noi nu cunoscemŭ altă revoluțiune mai nuoă de cât cea de la 11 Februariŭ; și daca autorii uneĭ revoluțiuni s'ar putea trage la judecată, pe lângă unii din acusați carĭ aŭ luat parte la acea revoluțiune, sunt și unii din ministri de astă-ḑi carĭ ar trebui cel puțin sĕ fie aleturĭ cu dĕnșiĭ pe banca acusațiuneĭ. Dar nimenĭ nu póte sĕ judece un asemenea fapt suveran al națiuneĭ asuprite, care se scólă pentru salvarea drepturilor sale. Nu ḑic că o revoluțiune ca tóte faptele omuluĭ nu póte sĕ aibă greșalele și chiar crimele sale; dar nicĭ un procuror nu s'a gândit pĕnĕ astăḑi sĕ tragă pe autorii eĭ înaintea justițieĭ. Revoluțiunile se judecă unele pe altele și istoria este judecătorul suprem care judecă pĕcatele și bunurile fiĕ căria din ele.

De aceea nu s'a vĕḑut nicĭ o lege care se pue revoluțiunea între faptele certate de judecată. Legiuitorul a fost maĭ înțelept de cât acusațiunea, lăsând la o parte acest cuvĕnt care conține el singur dreptul întreg al uneĭ națiunĭ.

Vedeți, D-lor, cât este de greșită acéstă ideia, și ce înesactă este, cel puțin, în actul de acusațiune, acéstă espresiune.

Dar mi se va ḑice : o tentativă de revoluțiune avut loc în orașul Ploescĭ, dupe cum se esprimă

BIBLIOTEC

actul de acusaţiune, cu tóte că în alte locuri găsim cuvintele : *„în tot timpul revoluţiunei“*, ceea ce ar însemna că ea a esistat în realitate.

Dar ce este, D-lor, o tentativă?

Tentativă însemnésă încercare. Apoi daca faptul în sine era o revoluţiune, care în sine este fapt natural şi legitim, cum încercarea unuĭ asemenea fapt póte fi osândit de morală séu de lege?

De aceea însăşi acusaţiunea care la început da faptuluĭ de la 8 August caracterul de *revoluţiune, tentativă de revoluţiune*, când vine se céră pentru acusaţi osânda pronunciată de lege, învocă art : 78 din codul penal, care nu prevede crima de *revoluţiune, nici tentativă de revoluţiune*, ci crima de atentat cu scop de a resturna prin mijlóce resvrătitóre şi sculare de popor forma guvernuluĭ. A! Domnilor! Alt ceva este atentat, încercarea unuĭ individ séu a maĭ multora de a resturna un guvern, care are cuvéntul seu de a fi în respectul legeĭ şi amórea poporuluĭ, alt ceva este *revoluţiunea* seu *tentativă de revoluţiune*, care are cuvéntul seu de a fi în starea de desnădejde în care abusurile şi despotismul unuĭ regim, aruncă în cele din urmă pe o naţiune asuprită. Pe când atentatul este o crimă, tentativa de revoluţiune ca şi însăşi revoluţiunea este un fapt legiuit şi patriotic, un fapt a cărui ne-isbuitire nenorocită o putemu plânge, dar nicĭ decum pedepsi.

Căutând apoi isvorul acesteĭ încercăr *„criminale“*, acusaţiunea pentru a'ĭ da maĭ multă gravitate ţice că ea nu a fost o încercare spontaneă, ci efectul şi resultatul unuĭ complot prealabil. — Dar ce este complotul? Se-mĭ permiteţĭ, D-lor

juraţi, a discuta puţin cu legea în mână cu onor : acusaţiune, ca se vedeţi pĕnĕ unde merge patima seŭ erórea omenéscă.

„*Complotul este, ḑice art* : 79, *atunci când prin* „*sfătuire se va fi luat întreaga hotărîre şi se va fi* „*făcut punere la cale între două séŭ mai multe per*„*sóne spre a adjunge la sevĕrşirea vre uneia din acele* „*două crime prevĕḑute la art* : 76 *şi* 78.“

Faustin Hélie, marele penalist ce onor. procuror general a citit ca şi mine pe băncele scóleĭ, ḑice, că se cerŭ patru condiţiunĭ pentru esistenţa complotuluĭ: *Discuţie seŭ sfătuire, deliberare, întreagă hotărire şi punerea la cale.* La lumina acestuĭ principiŭ sĕ căutămŭ pe ce se basésă on. acusaţiune pentru a susţine esistenţa complotuluĭ, priimind de o cam dată de adeverate faptele ce se înaintésă.

„*Doue întruniri preparatorii s'aŭ ţinut de prin*„*cipalii conspiratorĭ* în agiunul *ḑilei de revoluţiune*, „*ḑice actul de acusaţiune: una în casa acusatuluĭ* „*C. T. Grigorescu, alta în casa acusatuluĭ Radu* „*Stanian.*“ La Grigorescu, unde s'aŭ adunat maĭ mulţi cetăţenĭ, Candiano, ḑice actul de acusaţiune, a venit în urmă declarând: „*că în curând asceaptă* „*un respuns de la Bucurescĭ şi spund luĭ Comiano* „*că îĭ va comunica adevĕratul scop al întrunireĭ.*“ Pĕnĕ aci va se ḑică nimic care se ne dea ideea complotuluĭ ; lipsescŭ nu numaĭ elementele cerute de legea penală, dar nu se cunosce nicĭ măcar scopul întrunireĭ, care scop remănea se se arate de Candiano dupe ce va sosi un respuns de la Bucurescĭ. Dupe acésta, in aceiaşĭ seară, ḑice actul de acusaţiune „*Candiano convocă pe Complicii*

„*sei* (complicĭ aĭ unuĭ fapt care nu avea ăncă esistenţă) „la *Radu Stanian acasă*“.

Aci, Candiano spune planul conspiraţiuneĭ, ne ḑice actul de acusaţiune! Dar acest plan remănea se se espue tot de el, ḑice, căcĭ atîrna de un respuns ce se ascépta de la Bucurescĭ. — Cănd a venit acel respuns? Sĕ admitemŭ acéstă contraḑicere a faptelor, închipuindune că Candiano a primit acest respuns în intervalul ce a despărţit în acea seară acele doue pretinse întruniri şi să urmămŭ înainte cu cercetarea nóstră.

La Stanian, ḑice acusaţiunea, Candiano espuse planul conspiraţieĭ şi respunse la *obiecţiun le* ce i se făcu de ceĭ alţĭ pentru posibilitatea uneĭ invasiunĭ. — Va să ḑică, admitĕnd chiar acest fapt, se dovedesce că a fost opositiune, obiecţiunĭ din partea celor alţĭ, daca chiar am presupune că toţĭ împărtăşiaŭ dorinţele şi modul de vedere al luĭ Candiano-Popescu.—Dar unde este pe urmă deliberarea, întreaga hotărîre şi distribuţiunea rolurilor ce se hotărî de ceĭ ce eraŭ faţiă la acea întrunire, pentru ca sĕ esiste complotul? Nicăiriĭ! Acusaţiunea însăşĭ ne spune că s'a făcut obiecţiunĭ luĭ Candiano şi pe urmă sfîrşasce pentru ca sĕ dovedéscă *complotul prealabil*, că Candiano singur a distribuit rolurile ce fie care trebuia să joce a doua ḑi, cu alte cuvinte nu a esistat, daca, vom admite faptele acusaţiuneĭ, de căt discuţie, iar nicĭ decum deliberare, întreagă hotărîre şi distribuire de roluri făcută de tótă adunarea; şi esistă cu tóte acestea *complot prealabil*!

Ca sĕ nu abuses, D-lor Juraţĭ, de răbdarea D-vóstre, prelungind acestă critică de logică şi

de lege vis-a-vis de acusațiune, voiŭ sfîrși cu o ultimă observațiune, remăind ca în cursul aperăreĭ ce voiŭ face fie căruĭ acusat, să punem în vedere ne-numěratele contradicțiunĭ în care cade la fie care pas acest act de acusațiune.

Pe pagina din urmă a acestuĭ act věd imputănduse acusaților Grigorescu și Chirițescu complicitatea lor la atentat pentru motivul că aŭ asistat pe autorii luĭ în complotul care l'aŭ pregătit. — Ce însemnésă acéstă espresiune? Cum! Complotul ḑice art: 79 este sfătuirea, deliberarea și întréga hotărîre *luată* de maĭ mulți pentru sevěrșirea atentatuluĭ. Dar cum póte cine-va se asiste pe altul la complot, al ajuta la sfătuire, la discuție, la deliberare, la hotărîre, daca nu discutănd, deliberănd hotarînd, și el singur luănd, în fine, parte la complot, la acéstă precugetare a atentaluĭ, care este numaĭ partea intelectuală a delictuluĭ, și nu se pedepsesce de lege de căt în casul crimelor politice contra siguranțeĭ Statuluĭ? A asista pe autorĭ în complot! — Atăt de mult păcătuesce acéstă espresiune în facia logiceĭ în căt am creḑut la început că acésta nu este de cât o greșală de tipar și mĕ asceptam ca on. procuror general se o îndreptese înaintea D-vóstră.

Revenind la cercetarea faptuluĭ de la 8 August vedem că însuși susțiitoriĭ acusațiuneĭ nu se înțelegŭ asupra caracteruluĭ și natureĭ luĭ. Revoluțiune, tentativă de revoluțiune, rebeliune, complot, societatea în primejdie strigă cu gróză On. Procuror General. Co nedie! spectacol! ḑice unul din ceĭ alț susțiitorĭ aĭ acusațiuneĭ, comedie aĭ căreĭ autorĭ sunt acusațiĭ de astă-ḑĭ, aĭ căreĭ spec-

tatorii indiferinți a fost tot publicul, toți cetățenii din Ploesci.

Dar cine sunt autorii, care este intriga acestei comedii din care puterea cu crimele sale a făcut o oribilă tragedie? Iată ceea ce nu ne spune onor: susțiitorii ai acusațiunei, și ceea ce vom căuta să descoperim noi cu ocasiunea aperărei. Vom ridica tot vălul misterios ce acopere încă amănuntele acestei acusații nedrepte, și veridictul D-vóstre va dovedi națiunei că daca faptele de la Ploesci aŭ fost o comedie, după cum ḑice unul din susțiitorii acusațiunei, intrigantul, autorul care a plăsmuit'o pentru a putea prinde în cursă pe cetățenii ce strigaŭ contra nelegiuirilor sale, este puterea, singură vinovată, care trebue să se cheme înaintea justiției spre a da seama de faptele sale. Ce fel? Un spectacol! O simplă comedie este evenimentul de la 8 August! și se cere ca nisce actori nenorociți, daca nu aŭ fost aprobați de public, să fie osândiți la ocnă! și mai mult încă, în susținerea vinovăției lor, nu aduceți de cât funcționari, poliție și jandarmi, și nici măcar unul singur din acel numeros public din Ploesci ce a asistat cu indiferință la acest spectacol?! Acésta este oribil! Numai patima și resbunarea potŭ rătăci pênă într'atât cugetarea omului!

Din tóte acestea, vedeți D-lor Jurați, că în facia societăței, evenimentul de la 8 August nu are în sine nici un fel de gravitate.

În Ploesci n'a fost nici o revoluțiune, nici încercare de revoluțiune, care ar fi fost în sine legitimă în facia asuprirei și violenței guvernului.— Nu a fost atentat séŭ încercare de resturnare a

formeĭ guvernuluĭ; şi acésta o afirmă însuşĭ Trompeta Carpaţilor, ţiar amic guvernuluĭ. Ploesciĭ n'a făcut, nicĭ o turburare, eĭ n'a tăcut de cât sĕ priiméscă o nuoă stare de lucruriĭ ce auţise că s'a stabilit în altă parte a ţereĭ. — Ploesciĭ nu a proclamat, ci a aclamat regenţa ce auţise că s'a proclamat în Bucurescĭ. În Ploescĭ a fost o manifestaţiune care ar fi putut avea cel mult caracterul de o adunare tumultuósă, dar pe care legea nu o póte osăndi, de óre-ce ea s'a risipit de sine fĕră amestecul autorităţeĭ şi fĕră se dea nascere la vre-o desordine. Numaĭ când autoritatea ar fi întimat mulţimea de a se risipi şi, dupe treĭ somaţiuniĭ prealabile, ea ar fi refuţat, atuncĭ aceĭ ce s'ar fi prins acolo pe loc, la locul resvrătitoreĭ întâlniriĭ, ar fi putut fi acusaţi dupe prescripţiunile legeĭ penale. Şi daca nicĭ elementele uneĭ adunăriĭ tumultuóse, amenin̦ţând de a degenera în turburătóre ordineĭ publice, daca voiţi, daca nicĭ asemeniĭ elemente nu se potŭ găsi în cele întâmplate în Ploescĭ la 8 August, atuncĭ care este crima acestuĭ oraş? Ploesciĭ urasce Regimul, cetăţeniĭ s'aŭ bucurat când aŭ aflat de căderea luĭ; însciinţaţi că noutatea acésta era falşă, s'aŭ retras pe la casele lor, ordinea n'a fost turburată cătuşĭ de pucin prin înţelepciunea şi patriotismul cetăţenilor; Eĭ aŭ preferat sĕ nebuşéscă maĭ bine în peptul lor orĭ-ce sentiment cât de legitim, de cât sĕ provoce resbelul civil, versarea sângeluĭ între fraţi. — Iată crima lor. Procesul făcut inimeĭ şi cugetăreĭ se póte numi procesul ce se desvălue aţiĭ înaintea D-vóstre. A osăndi pe aceştĭ ómeniĭ este aĭ osăndi pentru că fiind victima amă-

gireĭ aŭ sciut a avea cea maĭ mare virtute, aceea de a se stăpăni pe sine. A osăndi Ploesciĭ este a pune mâna în gîtul suferinduluĭ pentru aĭ ridica cea din urmă suflare, a încuragia pe ceĭ ce calcă în picióre legile, libertatea şi drepturile omuluĭ.

Dar daca ordinea n'a fost turburată, daca societatea nu a fost în pericol, daca mulţimea cetăţenilor cu ocasia faptelor de la 8 August a încetat de sine din manifestaţiune, vĕdênd că aŭ fost în amăgire, care este causa furieĭ pentru care puterea cere de la D-vóstră osăndirea acusaţilor? Acusaţiunea v'a spus'o, D-lor juraţiĭ: la multe patimĭ este supus omul, şi ceĭ ce sunt la putere potŭ fi şi eĭ pătimaşĭ, căcĭ sunt şi eĭ ómenĭ. Numaĭ Papa ţicea omenireĭ că este infaibil, şi acésta o ţicea tocmaĭ în momentul când a perdut puterea timporală, scaunul lumesc al Romeĭ. — Eĭ bine, patima şi resbunarea sunt causa persecuţiuneĭ acestor ómenĭ. Putereĭ îĭ trebuiaŭ victime şi pentru a le căpăta, patima şi resbunarea a făcut'o sĕ invente crime. Voiŭ da numaĭ căte-va pilde carĭ vor întări în consciinţa D-v. acéstă nenorocită convincţiune.

În ţerile constituţionale, ţicea D. Procuror General, fie-care cetăţean cunósce datoriile sale; omul este liber pe cămpul cugetăreĭ şi numaĭ când ele se traducŭ în fapte, póte fi tras înaintea societăţeĭ la respundere. Englitera, a fost adusă ca pildă înaintea D-vótră. In acéstă ţéră a libertăţilor publice, ţice On. Procuror general, s'a vĕţut în adunărĭ, lordul Palmerstorn, ministrul şi marele diplomat al Englitereĭ, vorbind cu un simplu măcelar din Londra, şi dând socotélă de faptele sale. Acolo drepturile cetăţenilor sunt respectate, dar şi

cine calcă legea este aspru pedepsit. Ei D-lor! Daţine şi nouê guvernul Engliterei şi fiţi siguri că nu ne vom mai plânge. Aduceţi esemplul Engliterei ca sê ne băgaţi la puşcărie, dar nu'l aduceţi ca sê aretaţi cât de mare este acolo respectul guvernului pentru lege, pentru libertăţile publice şi pentru tóte drepturile sfinte ale cetăţenilor. Credeţi óre că D. Manolache Costache este lordul Palmerston al Romăniei? Suntem tăriţi fără voia nóstră pe acel terâm sê facem un esamen neplăcut, póte, acusatorilor nostri. În Englitera, D-lor juraţi, lordul Palmerston, se justifică înaintea simplului măcelar din Londra; la noi representanţii naţiunei, deputaţii camerei aŭ fost chemaţi de banditi la ordine, pentru că aŭ cutesat sê ceară socoteală ministrului. Procesele verbale ale camerei constată că s'a introdus în sanctuarul naţiunei omeni beţi cari sê aplice în Romăuia în ast mod sub guvernul D-luĭ Epureanu, sistemul constituţional al Engliterei.

În Englitera pe când se respectă libertatea individuală şi drepturile omului, poliţia în acelaşiŭ timp scie şi cea mai mică mişcare a cetăţénului, fără a atinge cătuşi de pucin drepturile sale Aci cetăţenii se aresteasă fără mandate şi aceĭ ce îndrăsnescŭ sê le ceară în numele legei sunt crestaţi cu săbiile, maltrataţi şi bătuţi de mórte; probă aceşti acusaţi cari staŭ toţi de doue luni sub arestare ilegală şi cari aŭ fost bătuţi şi torturaţi precum ia-ţi vĕdut în închisore. Poliţia în loc se caute a preveni crimele, se aduce înaintea justiţiei ca martură pentru a face se se osăndiască cetăţenii pacinici, cari nu sunt de opiniunile Guvernului şi

carĭ pentru acésta sunt obiectul persecuțiunilor de totŭ felul.

Călcătorii legilor și criminaliĭ găsescŭ în Englitera plata faptelor lor în asemea legĭ, și aci victimile ĭaŭ locul criminalilor, legea este despreţuită și criminaliĭ se preumblă liberĭ cu trufie, tratând chiar în numele țereĭ cu puterile streine! Așiŭ putea urma, D-lor Juraţi, multe ore cu acéstă tristă comparațiune.

Spre a se dovedi patima putereĭ în acéstă înprejurare v'am ḑis, D-lor, că voiŭ da căte-va esemple. Ni se vorbesce de Englitera; pentru ce însă guvernul nostru nu urmeasă ca guvernul Engliterei, pentru ce nu urmeasă ast-fel, în cât prin faptele sale să facă pe popor a nu crede lesne în resturnarea Regimeluĭ și se preîntîmpine nisce lucrurĭ carĭ une-orĭ potŭ deveni o causă de nenororire.

Daca în Ploescĭ a fost complot și pregătire de resturnare, guvernul trebuia se scie ce era se se întîmple, maĭ cu seamă că dupĕ cum ne spune însuși Monitorul Oficial, guvernul era informat de maĭ mult timp că în Ploescĭ și în județ era óre care agitațiune. La Ploescĭ, cetatea inemică a regimuluĭ, maĭ cu seamă sub un guvern înțelept și leal, trebuia ca poliția și tóte autoritățile publice sĕ veghese ne-contenit, să preîntîmpine orĭ-ce încercare de turburare a liniscei publice! Pentru ce n'a luat nicĭ o mesură? Unde era procurorul și judecătorul de instrucțiune, armata și tóte autoritățile pentru a preveni pe strade chiar o adunare sgomotósă, care ar avea înfățișarea sĕ turbure liniscea publică? Pentru ce când s'a adunat mulțimea, autoritatea

publică nu a somat'o a se risipi? Pentru că ea cunoscea înţelepciunea şi patriotismul Ploescenilor, pentru că nu era se se facă nicĭ cel maĭ mic scandal, cetăţeniĭ desamăgiţĭ s'ar fi retras pacinic cu o oră maĭ înainte în facia autorităţeĭ, vĕdend erorea în care aŭ fost induşĭ, dupĕ cum s'aŭ risipit singurĭ când aŭ cunoscut de aiurea acéstă amăgire. Pentru că patima şi resbunarea eraŭ singurele călăuḑe ale putereĭ în facia cetăţenilor *primejdioşĭ* pentru dĕnsa, din causa convingereĭ lor pentru un principiŭ, pentru o ideiă!

Ca sĕ vĕ dovedesc că singura causă a acestuĭ proces este patima şi resbunarea putereĭ, vĕ voiŭ da âncă o pildă viiă, despre orbirea în care Dumneḑeŭ a aruncat pe aceştĭ omenĭ pentru că vrea se-ĭ pérdă. Voiŭ esamina puçin faptele ce se impută luĭ C. T. Grigorescu. Veţĭ vedea nu numaĭ cu legea dar chiar cu bunul simpţ că numaĭ o micşorare de suflet din partea putereĭ a putut se causese întemniţarea şi tóte suferinţele acestuĭ cetăţean onorabil, care trebuia lovit cu orĭ-ce preciŭ, căcĭ el este iubit şi stimat de concetăţeniĭ seĭ şi este un represintante al naţiuneĭ ce nu'şĭ pleacă capul înaintea guvernuluĭ.

Am auḑit pe onor: procuror general ḑicĕnd că Dumneḑeŭ va judeca veridictul D-vóstră. Eĭ bine, acel Dumneḑeŭ, D-lor juraţĭ, care este în D-v. în consciinţa D-v. era óre în consciinţa acelor ce aŭ acusat pe stimabilul cetăţén C. T. Grigorescu? Să cercetăm puţin faptele aretate de acusaţiune.

Dupe ce ea arată condiţiunea stimabileluĭ cetăţean Grigorescu, puindul aleturĭ cu martorul eĭ,

Petrache Sotir, între omenii fără căpătâiu, fără profesiune, vine a areta gradul seu de invinovățire. Ascultați, D-lor, ce ține în privința lui actul de acusațiune: *Grigorescu a stat acasă la dênsul, nimeni nu póte ține că l'a vědut la casarma dorobanților, la temnță séu la telegraf*; Cu alte cuvinte el n'a luat parte la sevêrșirea materială a faptului. Cu tote astea vinovăția lui este dovedită ține On. procuror General; În casa lui s'a făcut complot, care pregătea sêvêrșirea atentatului. Dar în casa lui, ține tot acusațiunea în istorisirea faptelor, nu s'a făcut nici o discuțiune, nu s'a luat nici o hotărîre, și am aretat ce va sĕ ține *un complot* dupĕ legea penale. La adunarea de la Grigorescu nici chiar *scopul* adunărei nu s'a făcut cunoscut de Candiano-Popescu, care aștepta mai întâiu o sciință de la Bucuresci ca sĕ o comunice amicilor sei. Care este dar vina lui Grigorescu chiar de ar fi asistat la acéstă întrunire?.. Sĕ trecem la adunarea de la Stanian; aci se pretinde că a fost discuțiune, deși nu se arată că a fost luată de adunare, întreaga hotărîre pentru sevêrșirea foptului; se ține tot odată că la acéstă întrunire a fost și Grigorescu; tot acusațiunea însă ne arată (priimind de o cam dată de bune aretările sale), că Grigorescu ar fi fost de opinie se se *ascepte întâiu scirea oficială de la Bucuresci înainte de a se începe ceva la Ploesci.*— Cu alte cuvinte el nu s'a unit cu omenii sei la acéstă întrunire; și chiar de s'ar fi hotărît între ceî alți *isbucnirea revoluțiunei* cum ține actul de acusațiune, totuși Grigorescu este culpabil fiind-că a remas la părere. De s'ar fi priimit ideia lui, a ținis unul din On: pro-

curorĭ nu s'ar fi intîmplat cele ce aŭ dat nascere acestuĭ proces înaintea D-vostre. Aşa dar sunt criminalĭ toţĭ ceĭ ce se sfatuescŭ şi hotărescŭ sĕvĕrşirea faptuluĭ; este criminal şi acela care nu se uneşte cu dĕnşiĭ şi trebue se respundă cu capul seŭ de faptele altora, numaĭ pentru că a avut nenorocire sĕ cugete şi sĕ simţă ca dĕnşiĭ! Daca acusatul Grigorescu n'a luat parte la partea materială a delictuluĭ, nicĭ la partea intelectuală pedepsită de lege, pentru ce îl tîriţĭ prin temniţe şi care este crima luĭ? Pentru că el nu cugetă ca puternicii ţilelĭ, pentru că împărtăşasce şi el sentimentele tovareşilor seĭ de nenorocire. — Am ţis dar cu drept cuvĕnt că acesta este procesul tăcut cugetăreĭ şi inimeĭ omuluĭ, şi puterea care vorbesce în numele respectuluĭ legeĭ, a făcut invasie în acest sanctuariŭ inviolabil al consciinţeĭ, pentru a acusa pe cetăţenĭ înaintea D-vostră. Daca cugetarea este liberă, ţice însuşĭ On. D. Procuror general, şi sentimentele omuluĭ nu potŭ fi puse în lanţurĭ, daca eŭ pot sĕ cuget în acest moment la cea maĭ groţavă din crime, şi cu tóte acestea nimenĭ nu póte sĕ oprésca cursul liber al cugetărilor mele, şi sĕ-'mĭ facă din acestea în facia legeĭ, o crimă; daca nimenĭ nu póte suferi *pedépsa cugetăreĭ*, cum ţiceaŭ străbuniĭ noştriĭ, pentru ce dar tîriţĭ pe cetăţénul Grigorescu în temniţă, şi luând de crimă cugetările luĭ îl puneţĭ între autoriĭ principalĭ aĭ faptuluĭ de la 8 August? Aşa se face óre în Englitera, aşa se respectă în acea ţéră constituţională, drepturile sfinte ale cetăţenilor! Cu ce se esplică acéstă acusaţiune ce nu găsesce sprijin nicĭ în morală nicĭ în lege? Cu sentimentul de ură şi resbunare a puterĕĭ ce

se înjosește pênĕ a călca în picióre tóte drepturile omuluĭ!

Apoĭ pentru ce s'a torturat acești omenĭ? Daca eraŭ vinovațĭ pentru ce nu ațĭ așteptat puterea nepărtinitóre, ne-înduplecată, a legeĭ și ațĭ maltratat acești cetățenĭ onorabilĭ, într'un chip barbar, ridicând celor ce trăescŭ cu sudorea frunțeĭ lor pênĕ și mijlócele de aș'ĭ procura sie și copiilor, pânea și esistența de tóte ḑilele? Credețĭ óre că prin torturĭ și prin grozĕ aveți sĕ ridicați acestor omenĭ un sentiment legitim care nu se póte vindeca de cât prin dreptate și prin înfrățire? Ațĭ creḑut óre sĕ ridicați din cugetul lor curagiul ideieĭ, sentimentul drepturilor lor de cetățenĭ liberĭ, și nu sciațĭ că vețĭ găsi într'înșiĭ nisce caractere de fer, puterea ne-învinsă a consciinței împăcate, o frunte semeață și nepătată ce nu se înclină de cât înaintea datorieĭ, o inimă ce iubesce înainte de tóte, patria și libertatea. Eĭ aŭ nesocotit torturele vóstre și v'aŭ respuns ca Galileŭ care ḑicea calfilor seĭ. — *Eppur si muove,*(1) *și cu tó e acestea se mișcă,* pe când îl schinguiaŭ sĕ spue că pământul nu se învîrtesce împrejurul soreluĭ. Eĭ au strigat și strigă necontenit contra nelegiuirilor vóstre cu tóte amenințările și torturile ce aŭ încercat în închisóre.

---

(1) Unul din acusați, cetățénul *Stan Popescu*, fiind grósnic bătut într'un beciŭ de pimniță de la casarma dorobanților și întorcânduse în camera de închisóre într'o stare deplorabilă a respuns cu tóte astea cetățénuluĭ Grigorescu, tovarĕșul seŭ de nenorocire, care îl întreba ce are, în acești termenĭ: „*Nu este nimic, de cât pe mine m a regulat.* Acest singur cas pe lângă o mulțime altele de felul acesta, îl cred îndestulător ca se probese caracterul stoïc al cetățenilor persecutați de putere și tot odată lașitatea acesteĭ-a în facia lor.

D-lor juraţi! Îmi remâne acum să cercetes în general şi dovedile acusaţiunei, înprospătânduvĕ în memoria D-vóstre impresiunea tristă ce a trebuit să facă asupra D-v. înfăţişarea şi ascultarea martorilor ei.

Majorul Gorjan, majorul Polizu, funcţionarii civili, poliţia, pompierii şi dorobanţii formésă armata regulată a acusaţiunei; în capul ei ea pune pe nenorocitul Comiano. Graţie revelaţiunilor făcute de dĕnsul, ḑice acusaţiunea, justiţia a fost luminată în urmărirea criminalilor; graţie unei dreptăţi estraordinare, puterea a căpătat deja pentru dĕnsul o osândă de mórte. Un judecător strein de D-vóstră, l'a osândit la munca silnică pe viaţă, pedeapsă groznică ce a pus pe sufletul seŭ piatra rece a mormântului. Aţi veḑut starea luĭ morală înaintea D-vóstră; l'aţi vĕḑut singur luptânduse cu consciinţa luĭ care se desceptase înaintea luĭ Crist restignit de reutatea omenilor. Glasul luĭ şioväind îngână abia câteva cuvinte; acusaţiunea veḑĕnduse părăsită şi temânduse ca acest om să nu ridice înaintea naţiunei vĕlul misteruluĭ, începu să-ĭ facă întrebărĭ capţióse. Osânda la munca silnică pe viaţă era sabia luĭ Damocles ce puterea ţinea d'asupra capuluĭ seŭ; şi conscinţa luĭ lupta la fie-care pas cu acest îngrozitor instrument de tortură. Cu tóte astea el nu îndrăsni să susţie înaintea D-vóstre cele arĕtate la instrucţiune. Aţi auḑit respunsurile sale. El care arĕtase anume cine eraŭ persónele adunate la Grigorescu şi Stanian, întrebat fiind cine eraŭ acele persóne, respunde: *Nu ţiŭ inte, am perdut memoria;* Cine era la Stanian? *cred că eraŭ aceleaşi persóne.* Ce le a vorbit Candiano? *Nu*

ştiŭ, nu ţiŭ minte. Ce a vorbit Chiriţescu? *nu ţiŭ minte.*—Dovadă puternică că frica de Dumneţeŭ este mai mare de cât frica de omeni, şi că acest infortunat nu este ş el de cât o victimă a puterei, un instrument orb cu care ea a căutat sĕ adjungă la ţinta nelegiuirilor sale.

Aţi vĕţut, aţi ascultat înaintea D-vostră ca martorĭ pe majorul Gorjan şi Poliţu.

Aţi vĕţut înfăţişarea lor resboinică pĕnĕ şi înaintea acestuĭ tribunal supremi unde-ĭ chiamă umila şi respectuosa lor posiţinne de martorĭ. Unul dintr'înşiĭ vorbind cu biciuşca în mână, mi-a adus aminte din istorie pe acel rege ce intra cu biciuşca în parlamentul Franciei şi ţicea: *„statul sînt Eŭ“*, ca cum ar fi ţis şi acest martor înaintea D-vóstră: *justiţia sînt Eŭ.* Am fost măhnit, vedĕnd că D. Preşedinte care a întrerupt de atâtea orĭ vocea apărăreĭ a îngăduit sĕ sĕ despreţuiască astfel acest tribunal al naţiuneĭ.

Aţi vĕţut poliţia, mai mulţĭ funcţionarĭ civilĭ, aduşĭ ca martorĭ înaintea D-vóstră. Unĭĭ dintr'ênşiĭ arĕtânduse mai presus de temerea firéscă ce trebuia să le inspire critica lor posiţiune, aŭ depus în favórea aperăreĭ; sînt dator să fac omagiele mele acesteĭ virtuţĭ cetăţenestĭ care nu s'a dat îndărăt din 'aintea datorieĭ.

Aţi vĕţut în fine pe soldatul Român care trebue se ducă peptul seŭ înaintea vrăjmaşuluĭ, adus de putere ca martor înaintea D-vóstre, l'aţi vĕţut singur sacrificat minciuneĭ, făcânduse sperjur, pentru a servi setea de ură şi resbunare a guvernuluĭ.

Mi s'a închis inima, am plîns, D-lor, din'aintea acestuĭ spectacol sfâşietor ce se presinta înaintea

D-vóstre, şi care face nenorocirea ţereĭ. Dumneţeŭ îl va erta mi-am ţis, căcĭ adeveraţiĭ criminalĭ sunt aceĭ ce punŭ pe oşteanul Romăn între consciinţa luĭ şi sentimentul disciplineĭ.

Apoĭ vine armata neregulată: în capul eĭ se află bravul Petrache Sotir, voluntarul acusaţiuneĭ. Acest *comerciante* a căruĭ profesiune nu putea se o esplice înaintea D-vóstre, este unul din şefiĭ bandelor electorale din Ploescĭ, carĭ aŭ operat aleturĭ cu dorobanţiĭ deghisaţĭ. Pe el numaĭ nenorocitul, se ţice, că l'ar fi închis la poliţie în ţioa de 8 August: şi el este cel ce a orientat instrucţiunea desemnănd pe cetăţenĭ, carĭ eraŭ îndată aruncaţĭ în închisóre. Cu el acusaţiunea a comparat pe stimabilul cetăţén Grigorescu, unul din represintanţiĭ Ploescilor în camera Romănieĭ.

Aţĭ veţut singurĭ pe acest martor, fĕrĕ profesiune, daca nu, póte, aceea de martor, îndrăsneţ, semeţ, ca şi puterea ce'l învocă înaintea D-vóstre, atacănd şi insultănd pe acusaţiĭ contra cărora era destinat sĕ depue.

Ĭată, D-lor juraţĭ, aspectul general al doveţilor acusaţiuneĭ; Remăne acum a le critica cu ocasia aperăreĭ ce suntem datorĭ a face fie căruĭ acusat în parte.

Acusatul **Alecsandru-Candiano-Popescu,** Începem şi noĭ aperarea în parte cu acest acusat, pentru că cu dănsul a început şi acusaţiunea.

Cetăţénul Alecsandru-Candiano-Popescu este cel ce a citit mulţimeĭ depeşa ce i se trimisese din Bucurescĭ şi care vestea o nuoă stare de lucrurĭ

în capitală, numindu'l tot odată prefect al Districtului. El este care mergea călare în capul mulțimei, ca prefect, la casarma pompierilor, la temniță, la casarma dorobanților; care a numit mai mulți subprefecți și a priimit jurementul funcționarilor; El este, în fine, după D. procuror general, autorul principal al așa numitei *rovoluțiuni* de la 8 August, după un alt D. procuror, actorul principal și nenorocit al acestui spectacol, privit cu indiferință de toți cetățenii din Ploesci, și pentru care se mai cere cu atâta stăruință pedeapsa reclusiunei.

Acest acusat este represintant al Ploescilor în camera României, redactorele ziarului *Democrația*, care a biciuit fără cruțare abusul și imoralitatea, susținând drepturile sfinte ale poporului. El nu este un criminal ordinar, ci este un om care are chiar ore care idei de onóre, ne zice, On: procuror General. Dar ce însemnésă a avea cineva *óre cari* idei de onóre, ne permitem se vě întrebăm, onor: procuror General? Esistă óre onóre inperfectă? Sunt doue feluri de onori? Póte fi omul, ca se zicem așa, cinstit pe jumetate? Noi scim că omul séu este séu nu este onorabil. Daca credeți că cetățénul Candiano-Popescu nu este un om onorabil, pentru ce nu spuneți sincer opinia D-vostră? Daca îl credeți onorabil, pentru ce îl urmăriți, bănuindu'l pênă a zice că el ar fi șters câteva cuvinte din interogatorul seu, și-l acusați din nuoŭ de falsificatoriŭ înaintea juraților? Teoria și ideile D-vóstre asupra cinstei omenilor, mie unuia și mai cu seamă în acéstă înprejurare, mi se parŭ ciudate.

Cetățénul Candiano-Popescu, D-lor jurați, fiind

prigonit cu înverşunare de guvern, a fost ales ca victimă principală a monoperilor sale.

Luĭ i s'a trimis depeşa falşă din Bucurescĭ, care anuncia căderea regimeluĭ şi care era subscrisă : „*Ion Bratianu*“ ; crima luĭ, D-lor juraţĭ, este că s'a bucurat şi el cu toţĭ concetăţenĭĭ seĭ de acéstă noutate, a luat îndată postul ce i se încredinţase, făcênd totul în acéstă calitate, pentru a asigura ordirea şi noua stare de lucrurĭ. Acéstă depeşă esistă, ea este la dosar ; ea arată pĕnĕ unde a mers manoperile guvernuluĭ în acéstă tristă înprejurare. Dar ea este mincinósă, este falsificată de Candiano-Popescu, ne spune actul de acusaţiune, pe când însuşĭ procurorul general recunósce că acest cetăţén are *óre carĕ ideĭ de onóre*. Ce contradicţiune tristă în logica acusaţiuneĭ !

Sĕ lăsăm pentru un moment la o parte cele ce se credŭ în tóte părţile despre adeveratul autor al acesteĭ depeşe şi despre manoperile guvernuluĭ carĭ sunt deja osîndite de opiniunea publică ; sĕ căutăm a găsi din alte înprejurărĭ adeverul şi pe adeveratul culpabil : din ele vĕ veţĭ convinge că autorul acesteĭ depeşe n'a fost Candiano-Popescu ci vrajmaşiĭ luĭ carĭ voiaŭ sĕ'l vadă pentru tot d'auna în temniţă.—

Daca Candiano-Popescu n'a fabricat acea depeşă, ne ḑicé On : procuror General, cum se esplică şi care este causa că el nu face menţiune de dĕnsa la primul seŭ interogatoriŭ!

Resonul este fórte simplu. Pentru că acest cetăţén, vĕḑĕnd alăturĭ cu dĕnsul atătea victime, atătea persecuţiunĭ şi torture, a voit sĕ sacrifice persóna sa creḑĕnd, după cum i se spunea de

ceĭ ce-ĭ făcea instrucțiunea, că băgănduse singur în foc și mărturisinduse el singur autor al faptuluĭ, va scăpa cel puțin din tortură atâțĭ cetățenĭ nevinovațĭ, carĭ suferiaŭ pe nedrept în închisóre. Instrucțiunea dându-ĭ acéstă speranță a negoțiat cu dênsul, câteva ḑile precum v'a spus'o singur, pentru ca se capete acest interogatoriŭ; dar ea căpătând acéstă armă nu s'a mărginit numaĭ a sacrifica pe Candiano-Popescu, ci urmăria cu aceiașĭ furie pe nenorociții seĭ concetățenĭ. Atuncĭ acest cetățean onorabil, *care posedă ore carĭ ideĭ de onore*, cum ḑice On: procuror general, vḕḑênd că nu a putut măcar se scape pe frații seĭ de nenorocire, a aretat tot adeverul în acéstă înprejurare. Dar tocmaĭ tăcerea acusatuluĭ păstrată la începutul interogatoruluĭ seŭ, este o dovadă în contra acusațiuneĭ. Cum? Credețĭ pe Candiano capabil de asemenea manoperă plăsmuită în scopul aperăreĭ, și nu'ĭ dațĭ măcar meritul unuĭ instinct de conservațiune, de a o pune înainte la cel ântâiŭ pas al instrucțiuneĭ? Un criminal falsifică acte în scop de a se apera înaintea justițieĭ și nu vorbesce de ele când este pentru prima óră urmărit de dênsa?—Dar acéstă depeșă s'a găsit la domiciliul acusatuluĭ între hârtiile sale, ce sunt la dosar, scrisă, ḑicé actul de acu ațiune, de nenorocitul Comiano. Daca acusatul Candiano-Popescu ar fi falsificat depeșa în scopul aperăreĭ, el care dispunea de telegraf, nebun era sĕ pue chiar pe Comiano sei-o scrie și nu pe un funcționar de la telegraf séŭ cel puțin o persónă necunoscută? Acest singur fapt pune la lumină adeverul. S'a fabricat, D-lor, acéstă depeșă, însă nu de Candiano-Po-

pescu; s'a scris de mâna lu Comiano crezênd se se ridice cu acésta luĭ Candiano-Popescu mijlocul de a dovedi maĭ lesne acéstă manoperă când depeşa ar fi fost scrisă de un telegrafist, seŭ cel puţin de o persoană necunoscută.

Dar maĭ sunt şi alte împrejurărĭ carĭ dovedescŭ lipsa de fundament din partea acusaţiuneĭ. Este un fapt incontestabil, dovedit de însuşĭ martoriĭ acusaţiuneĭ; mulţimea n'a avut arme. Apoĭ daca Candiano-Popescu ar fi meditat şi făcut o revoluţiune, precum o numesce acusaţiunea, cum era sĕ se facă acéstă încercare mergênd contra autorităţilor, contra geandarmilor, ţioa în namiadă mare cu mânele góle? On: Miniştriĭ carĭ aŭ luat odată parte cu Candiano la asemenea încercărĭ nu sciŭ că ceĭ ce voescŭ sĕ restórne, caută maĭ întâiŭ sa aibă arme, se împedice puterea, căcĭ are a lupta cu dênsa? Dar autorităţile carĭ aŭ în adevĕr forcia publică eraŭ libere: Procurorul, judele de instrucţiune, majorul de jandarmĭ, comandantul garnisoneĭ, tota forcia publică putea se se ridice la moment în contra resturnătorilor! Circulaţiunea era liberă cu capitala, telegraful funcţiona regulat; acestea sunt mijlocele carĭ se întrebuinţésă când se face o revoluţiune?—Pe lângă acestea purtarea Guve nuluĭ şi a tutulor funcţionarilor face deplină lumină asupra adeveraţilor autorĭ aĭ acesteĭ manopere. Guvernul, ne ţice. Monitorul Oficial, era de mult informat că prin judeţe era óre care agitaţiune; dar unde era prefectul în ţioa de 8 August? Ce făcea procurorul şi judele de instrucţiune carĭ vĕdŭ ţioa în namiaţa mare cele ce se petrecŭ în oraş, vĕdŭ mulţimea proclamând, dupe cum ne ţice a-

cusațiunea, însăși căderea Domnitoruluĭ? Eĭ aŭ la dispositiunea lor jandarmĭ, armata, și staŭ cu mănele încrucișate înaintea mulțimeĭ ce ḑice că se adunase și se preumbla pe uliță cu mănele góle!

Unde este, ce face căpitanul de jandarmĭ când mulțimea se arată la casarmă? Ce face majorul Polizu care cunoscea dupe cum v'a spus singur faptele de la 8 August áncă de la 4 óre dimineața, dispunea de armată și era liber? Ce face guvernul care, dupĕ noĭ, cunoscea faptul mai din'ainte căcĭ el îl pregătise, și dupe dĕnsul, îl aflase la 8 ore dimineața? Nimic; nimenĭ nu se mișcă; autoritatea luase *opium* pentru 24 ore, pentru ca sĕ pótă prinde în cursă pe nenorociții cetățenĭ.

Áncă o dovadă despre acéstă manoperă a guvernuluĭ o aveți în modurile diferite prin carĭ acusațiunea ḑice, că guvernul central a aflat în ḑioa de 8 August cele ce se petrecea în orașul Ploĭescĭ.

Pe la 9 ore venind Candiano la telegraf, ne ḑice actul de acusațiune, a adresat o depeșă comandantelui punctuluĭ Predeal prin care-i anunța pretinsa revoluțiune din Bucurescĭ, ordonănduĭ sĕ concentrese grănicerii. Telegrafistul Iorgulescu transmitĕnd depeșa la Predeal a și invitat pe oficiantul punctuluĭ Predeal a o comunica Direcțieĭ generale din Bucurescĭ, anunțăndu'ĭ că linia Bucurescĭ era deschisă, ceea ce s'a făcut îndată d oficiantul din Predeal. Ast-fel a avut guvernul cunoscință dc cel petrecute în Ploescĭ.

Acestea sunt cuvintele testuale ale actuluĭ de acusațiune. Dar acel telegrafist Iorgulescu îna-

intat în slujbă dupe 8 August şi care nu citise, se vede, actul de acusaţiune, a declarat înaintea D-vóstre că dimineaţa pe la 8 óre, pe când era în biuroŭ arestat, dupe cum pretinde D-sa, s'a folosit de somnul lui Guţă Antonescu ce era acolo de padă şi a chemat cabinetul, (adecă biuroul telegrafic de stat din Bucuresci), care respundênd că are la aparat pe însuşi D. Ministru Epureanu, i-a făcut cunoscut cele întîmplate în Ploesci. Ce însemnésă acésta contradicere? Însemnésă că guvernul cunoscea de mult cele ce era se se întîmple, căci el era mâna ascunsă care pregătea acéstă manoperă, asigurându'şi sub protestul unei revoluţiuni, prada mult dorită a libertăţei acestor cetăţeni stimaţi şi onorabili.

În fine o ultimă dovadă aveţi în cele ce s'a petrecut la Tecuci cu cetăţeanul C. Racoviţă. El a fost chemat la telegraf, se ţice, de unul din acusaţi, şi cu tote acestea nu s'a aretat. Este fórte adevĕrat că cetăţeanul Racoviţă a fost chemat la telegraf, însă în numele unui guvern provisoriŭ şi de o persónă ce se ţicea a fi Ion Brătianu. Care este causa pentru care nu a venit Racoviţă la telegraf, căci ori-care ar fi fost persona care îl chema, nu era în fine o crimă de a se duce? Chiar eŭ de aşiŭ fi fost chemat de Candiano seŭ de ori carę altul, în numele unuĭ guvern provisoriŭ, m'aşiŭ fi dus, şi priimind o asemenea scire m'aşiŭ fi bucurat din inimă căci acésta nu este o crimă. Dar cetăţénul Racoviţă nu s'a dus cu tóte astea, pentru că un prieten a venit sĕ-'l povĕţuiască a nu merge, căci persona de la Bucuresci care'l chema sub

numele Ion Brătianu, ca membru al guvernului provisoriu, era însuși D. Manolache Costache Epureanu, care 'l ascepta la aparat ca sĕ'l pótă prinde în cursă spre al băga și pe dĕnsul în pușcărie! Aleturi cu odaia telegrafului era judecătorul de instrucțiune și procurorul carĭ asceptaŭ acéstă pradă a D-lui Epureanu, căutănd în cugetul omului sĕ găsiască o învinovățire. Apoĭ ceea ce puterea nu s'a sfiit de a face cu D. C. Racoviță, pentru ce sĕ nu credem că a făcut'o cu D. Candiano-Popescu?—

Precum vedeți, pretinsa revoluțiune de la Ploescĭ nu este pregătită de D Candiano-Popescu, ci de manoperile guvernului, a cărui victimă a fost acel nenorocit cetățean, și care a tras dupĕ sine prin puțina sa prevedere pe toți ceĭ alți carĭ umple banca acusațiuneĭ.

Depeșa este falsificată, însă nu de cetățénul Candiano-Popescu, ci de aceĭ ce slujescŭ tronurile, credĕnd că le ajută cu invențiunĭ de revoluțiunĭ și de comploturĭ. Guvernul care a declarat în corpurile legiuitóre că inima Romăniei va bate aleturea cu stindardul glorios al iubiteĭ nóstre Franciă, a dovedit cu acéstă că nu a iubit de cât pe despotul ce a guvernat Francia, imitănd în totul esemplele sale cele rele. Așa se face în țéra nóstră : se imitează tot ce este reŭ în alte țerĭ; și acéstă sistemă tristă va aduce peirea Romănieĭ. Puterea de astă-dĭ caută sĕ imitese pe Napoleon III în fabricarea comploturilor? În privința aceasta maestrul a avut meritul perfecțiuneĭ. Ați audit și veți fi citit chiar, că guvernul republicei a descoperit acte

carĭ constată că tóte acele comploturĭ ce părea că aŭ esistat, în realitate eraŭ numaĭ curate invenţiunĭ şi plăsmuirĭ ale puterei, manopere cĕ ea întrebuinţa pentru a arunca în temniţă pe toţĭ aceia ce luptaŭ cu semeţie în contra corupţiu eĭ şi a despotismuluĭ; în ast chip credea puterea sĕ vindice ranele adăncĭ ce nelegiuirile şi crimele sale făcuse în inima naţiuneĭ. Acésta nu a făcut de căt sĕ aducă resturnarea imperiuluĭ. Se imită şi la noĭ esemplul luĭ Napoleon III? Se inventeadă comploturĭ pentru întemniţarea cetăţenilor? Dar ceĭ carĭ imită pe Napoleon III se scie că mergŭ de sigur ca şi dănsul la peire; şi daca nu ar fi mâna puternică a provedinţeĭ care se scape naţiunile, instinctul firesc de conservare al deşpoţilor ar trebui sĕ-ĭ facă a părăsi înşile acésta cale rătăcită.

Cu drept cuvĕnt s'a ḑis dar că faptul de la 8 August a fost un spectacol, o comedie; dar autorul, plăsmuitorul acesteĭ comediĭ este Guvernul, şi crima luĭ Candiano-Popescu este că s'a lăsat a fi înşelat de dĕnsul. Tóte actele sale basate fiind dar pe acéstă amăgire, nu conţinŭ într'însele nimic care sĕ constitue un fapt pedepsit de lege.

Priimind însă că acusatul Candiano-Popescu ar fi urḑit şi făcut o revoluţiune, cine a resturnat, precum am ḑis, acéstă revoluţiune, acest guvern de 24 ore, acest vis al luĭ Candiano-Popescu? Tot el singur! El nu a făcut nicĭ cea maĭ mică resistenţă autorităţeĭ, şi căud realitatea l'a desceptat din acéstă ilusiune, el a depus singur în mănele Guvernuluĭ resturnat puterea

ce avuse în curs de 24 ore. Pentru césta ceĭ căduțĭ în loc sĕ-ĭ fie recunoscătorĭ, îl tîrăscŭ astă-dĭ înaintea D-vóstre. — El a plecat, nu de frică precum dice acusațiunea, căcĭ de ar fi fost ast-fel ar fi plecat peste frontieră, ci a plecat numaĭ ca să evite un conflict între putere și cetățenĭĭ ce ar fi fost încuragiațĭ de presința luĭ la resistență, căcĭ nu voia să vadă vărsânduse sângele fraților. — Acesta este Robespierul Romănieĭ, omul sângeros, care face gróda acusațiuneĭ și care cu tóte astea a dovedit cu purtarea sa cât este de nedreaptă o asemenea imputare! El a luat parte în revoluțiunea..., în acea revoluțiune de care se bucură adĭ ministrĭ actualĭ, și carĭ acusă acum pe Candiano-Popescu de revoluționar înaintea D-vóstre. Așa sunt boerĭĭ la noĭ: Eĭ sunt tot d'auna gata sĕ se pue la masă și sĕ mănânce bucatele gătite de altĭĭ. Cetățenĭĭ ca Alecsandru-Candiano-Popescu, sunt nenorociții bucătarĭ: lăudațĭ când gătescŭ bucatele bune și aruncațĭ în temniță când nu le nemerescŭ, séŭ când boerĭĭ înțelegŭ că ele nu maĭ sunt gătite pentru dênșiĭ, daca ar fi să admitem că cele întêmplate la Ploescĭ sunt gătite de Candiano-Popescu. Acesta este patriotismul și devotamentul boerilor pentru dinastie.

Înțelegețĭ acum, D-lor jurațĭ, adevĕrata causă pentru care este acusat Candiano-Popescu. El este vrăjmaș declarat al Regimuluĭ pe care îl ducŭ la prăpastie puternicĭĭ ḑileĭ de astădĭ. Candiano-Popescu este un represintant al Ploescilor; El s'a arătat tare și neînvins în credințele sale: iată causa pentru care guvernul îl urmăresce cu înverșu-

nare. Este fórte înesact cele ce s'a ḑis în privinţa luĭ că ideile sale aŭ fost respectate de putere, şi că numaĭ când ele aŭ trecut în domenul faptelor a fost tras la respundere. Indrăsnesc sĕ combat cu fapte încontestabile, cele ce aŭ înaintat On: procuror general în *acéstă* privinţă. — Candiano-Popescu a fóst întemniţat maĭ de multe orĭ în doĭ anĭ de ḑile, numaĭ pentru espunerea ideilor sale; şi chiar astă-ḑĭ sub guvernul constituţional al Engliterel, imitat cu credinţă de D. Epurénu, acest cetăţean se află sub un mandat de depunere, care s'a pregătit din vreme, pentru ca nu, achitânduse de D-vóstră, se aĭbă Candiano-Popescu un singur moment de libertate. Atăta groḑă face puterel libertatea unuĭ cetăţén care are curagiul ideĭel şi tăria convicţiunilor sale, séŭ ca se mĕ esprim în limbagiul On. procuror general, — care are óre care *ideĭ de onóre*! Neputânduse iscodi de o cam dată alt ceva în protiva luĭ, i se face o nuoă acusaţiune ridicolă şi copilărească, că ar fi şters séŭ adĕogit căte-va cuvinte din interogatoriul seŭ. Acusatul Candiano-Popescu protestă în contra açestuĭ atac ce se face onórel sale şi declară că nu cunósce sĕ fi făcut o asemenea stergere, adeogând tot odată, că pentru a dărîma orĭ ce bănuială cum că ar voi sĕ se folosésca de asemenea mijlóce de aperare, — cu tóte că ele nu constitue o crimă, — autoriḑă pe On. acusaţiune a arăta şi spune carĭ aŭ fost acele cuvinte, a pune altele asemenea, a face în fine tóte îndreptările ce ar voi în acel interogatoriŭ, priimind ca pe un asemenea interogatoriŭ ad-hoc făcut de On. procuror general, sĕ se susţie acusaţiunea şi sĕ fie judecat de D-v.

Dar s'a mai vĕḑut óre în interogatoriul unuĭ acusat o stergere séŭ adĕogire făcută de dênsul, atacată de fals, pe cănd interogatoriul constitue proprietatea inviolabilă a acusatuluĭ, dreptul sĕŭ de apărare, dreptul de a'l preschimba şi lepăda chiar în total, mai cu seamă cănd un acusat este interogat ca Candiano, sub imperiul terórei şi al torturei cum s'a întâmplat cu coacusaţiĭ seĭ? Acesta este falşul prevĕḑut de legea penală? Sĕ bine voiască a ne spune în conştiinţă învĕţatul şi înteligentul procuror general carĕ cunosce ce este falşul şi elementele luĭ dupĕ teoria legeĭ penale. D-sa scie căt este de neîntemeiată acéstă nuoă acusaţiune; cu tóte acestea Candiano de va fi achitat de D-vóstră, va fi reţinut în temniţă; orĭ-ce consideraţiune de dreptate va lipsi în facia dorinţeĭ nemărginită a puterei de a vedea în vecĭ pe acest cetăţén în închisóre. Cu acéstă sistemă infernale de falş în interogatoriĭ cetăţénul nevinovat nu va putea scăpa nicĭ o dată. — Îndată ce justiţia va veni sĕ'l declare nevinovat, s'ar sterge ceva din interogatorul sĕŭ, ar începe o nuoă instrucţiune de falş, şi în agiunul uneĭ judecăţĭ s'ar face o nuoă stergere, un nuoŭ interogatoriŭ, o nuoă arestare preventivă, şi nevinovaţiĭ achitaţĭ ar peri ast-fel în închisóre.

Iată constituţionalismul, iată dreptatea guvernuluĭ de astă-ḑi, care este coprins de mănie cănd cetăţeniĭ se bucură aflănd de căderea luĭ, şi care are încă curagiul de a le face din acésta o crimă.

Acusatul C. T. Grigorescu: In căt privesce pe acest cetăţean, v'am dovedit cu ocasiunea apĕ-

rărei generale, cât este de lipsită de ori-ce temeiŭ acusaţiunea ce i se aduce, şi cum patima numaĭ şi resbunarea a putut sĕ înpingă pe vrăjmaşiĭ seĭ d'al tîrî pe banca acusaţiuneĭ. El nu a luat parte, precum aţĭ veḑut la săvĕrşirea materială a faptuluĭ; nu a luat parte nicĭ la pretinsa săvĕrşire intelectuală, la pretinsul complot, dupĕ cum ne ḑice însăşĭ acusaţiunea, *de óre ce a remas la părere*; nu s'a unit cu colegiĭ seĭ, şi cu tóte acestea este culpabil, că are ideĭ revoluţionare şi nu cugetă ca puternicii ḑileĭ! Neavênd nicĭ o probă contra luĭ, acusaţiunea se servesce cu un apel ce Grigorescu a făcut către alegătorĭ, cu mult înaintea faptuluĭ dĕ la 8 August, tipărit de membriĭ comitetuluĭ electoral, din care şi acel cetăţean tăcea parte. Dar când acest apel este iscălit de toţĭ membriĭ aceluĭ comitet electoral, el coprinde numaĭ sentimentele, ideile, cugetările luĭ C. Grigorescu?... Şi acésta este cea maĭ mare crimă, dupe teoria acusaţiuneĭ! In fine am vĕḑut că s'a adus, ca dovadă contra luĭ, o cartă de visită a D-luĭ C. Gingulescu, prin care acesta felicităndu'l cu ocasiunea ḑileĭ sale onomastice, îĭ urésă *realisarea scopuluĭ ce uĭ mare.* Intrebat martorul înaintea D-vóstre ce a înţeles prin acéstă espresiune, a respuns că a înţeles viitorea căsătoriă a D-luĭ C. Grigorescu, despre care ar fi fost vorbă. — Nu se póte, strigă On. procuror general, nu se póte ca unul din scopurile cele marĭ ale cetăţénuluĭ se fie căsătoria! Eĭ Domnilor! A trebuit sĕ trécă prin acéstă ţĕră, Nemţiĭ, Muscaliĭ, Turciĭ şi Tătariĭ pentru ca sĕ cadă aşa de jos o parte din societatea Română, sê se găséscă omenĭ carĭ se desconsidere ast-fel ca On.

D. procuror general, acéstă mare și nobilă instituțiune!

Ori cât ar fi fost însă de lovită prin corupțiune și desfrînare ori ce ați ḑice de dĕnsa, D-le procuror general, totuși burgesia și sătĕnul Român, în carĭ a mai remas tradițiunile și ideile de virtute strĕbună, vor privi căsătoria ca cel mai mare și mai însemnat din scopurile cetățénuluĭ.

Și într'adevĕr, D-lor, ce pas este mai mare și mai însemnat în viața omuluĭ de cât căsătoria, unirea a doue ființe în scop de a împărtăși împreună bucuria și necasurile vieței? Ce este mai înalt de cĕt acest simbol al unității divine ce se reveleadă prin acéstă instituțiune în viața omuluĭ?

Dar daca nu credeți că căsătoria este scopul cel mare al cetățénuluĭ atunci care póte fi acest scop, D-le procuror general? Resturnarea guvernuluĭ și căderea dinastieĭ ne ḑice actul de acusațiune! Daca acesta este modul de vedere al acusatorilor noștri, noĭ protestăm înaintea D-vóstre contra acestor ideĭ, carĭ dovedescŭ că vrăjmașiĭ adevărați aĭ tronuluĭ nu sunt în mijlocul nostru, ci între aceia ce protestează necontenit de devotamentul și iubirea lor către dinastie și către Domnitorul Românilor.

Iată numaĭ cele ce am avut de ḑis în privința cetățenuluĭ C. T. Grigorescu, deputat în parlamentul Român, represintant al Ploescilor, cetățean stimat și onorabil, care este tîrît cu atăta nedreptate înaintea D-vóstre.

Acusatul Radu Stanian: Acesta este încă unul din pretinșiĭ autorĭ principalĭ aĭ revoluțiuneĭ

de la 8 August, căci el este unul din cetățenii ce se bucură de multă stimă și iubire, care are multă influință și autoritate între concetățenii sei din Ploesci, și prin urmare trebuia lovit și el pentru ca puterea să-și pótă resbuna pe deplin asupra acestui oraș. — În casa lui, ne ḑice actul de acusațiune, s'a făcut complotul. Dar ați vĕḑut că tótă basa acusațiunei în acéstă privință este nenorocitul Comiano, al căruĭ rol îl cunosceți acum în acéstă tristă împrejurare. Eĭ bine! acest osăndit la munca silnică pe viață, respunde înaintea D-vóstre că nu scie ce s'a vorbit la Stanian, și nu'și aduce aminte ce persóne eraŭ acolo în acea seară. — Cu acésta voesce on: acusațiune a stabili pregătirea *revoluțiunei* în casa lui Stanian și participarea lui la complot și la cele petrecute în ḑioa de 8 August? Dar ideia că a fost o întrunire la Stanian în acea seară cade de sine prin contraḑicerea faptelor ce resultă din actul de acusațiune și a celor aretate de însuși martorii acusațiunei înaintea D-vóstre. La Stanian se pretinde că a fost în acea seară o întrunire care a ținut pĕnĕ la 12 ore nóptea, și în care a fost negreșit și Radu Stanian, stăpânul casei unde se făcea întrunirea; dar tot acusațiunea ne spune că Stanian a fost cu conspiratorii în acea seară la otelul Moldavia, și stăpânul otelului adus ca martor de către acusațiune declară înaintea D-vóstre, că Radu Stanian a fost în acea seară de la 10 ore în birtul seŭ și a petrecut cu amicul seŭ Chiriţescu cu musica pĕnĕ la 5 ore dimineața. Va sĕ ḑică, în casa lui Stanian n'a putut avea loc în acea seară nici o întrunire, căci daca ar fi

fost ast-fel, întrunirea de la dĕnsul, fiind convocată în acea seară dupĕ cea de la Grigorescu, precum spune actul de acusaţiune, a trebuit se fie la o oră înaintată. Conspiratoriĭ s'aŭ retras de la Stanian la *11 ore*, ḑice actul de acusaţiune; dar cu doue ore înainte Stanian şi Chiriţescu eraŭ la otelul Moldavia, unde a stat pĕnĕ la 5 óre dimineaţa, ne spune martorul acusaţiuneĭ! El nu a fost dar la domiciliul seŭ cănd s'a discutat şi hotărît cele ce se pretinde de acusaţiune, cănd s'ar putea proba în mod incontestabil că a fost întrunire la dĕnsul în acea seară. Admitĕnd însă că a fost o întrunire la el şi că ar fi adeverate cele ce se pretindŭ că s'a petrecut acolo, totuşĭ, D-lor juraţĭ, nu sunt elementele cerute pentru esistenţa complotuluĭ. Dar el a fost diminéţa în mulţimea ce se adunase pe uliţe, ḑice acusaţiunea. Acésta o spune şi acusatul, şi este lucru prea firesc : curiositatea singură l'a îndemnat la acésta. Dar şi curiositatea este o crimă în sistemul acusaţiuneĭ vis-a-vis de aceştĭ omenĭ! Apoĭ chiar de ar fi făcut parte dîn mulţime, cu scopul ce-ĭ atribue acusaţiunea, unde este legea şi bunul simţ care sĕ osăndéscă pe un cetăţean ce se retrage singur, pe cănd legea chiar pentru cetele organisate carĭ ar avea de scop crima de care se acusă aceştĭ cetăţenĭ astă-ḑĭ, nu pedepsesce de căt pe aceĭ ce vor fi armaţĭ şi se vor prinde acolo pe loc, la locul resvrătitóreĭ întîlnirĭ şi în urma refusuluĭ de a se retrage la somaţiunile făcute de autoritate, dupe cum vorbesce art. 178 din codul penal! Dar atuncĭ toţĭ căţĭ aŭ făcut parte din mulţimea ce a fost amăgită de a-

cea depeşă falşă, şi carĭ s'aŭ retras de sine fĕră îmtimarea autorităţeĭ căndaŭ înţeles cursa, toţĭ sunt vinovaţĭ în ochiĭ D-luĭ procuror general! Ciudată logică ar fi una ca acésta, dar maĭ ciudate ar fi consecinţele. Dar sĕ lăsăm deducţiunile ce am putea trage dintr'un asemenea sistem de acusaţiune şi sĕ ne ţinem de aprópe de faptele atestate de însuşĭ martoriĭ acusaţiuneĭ:

Un stimabil funcţionar, şeful serviciuluĭ postal, D. Zotu, declară înaintea D-vóstre, că a vĕdut pe Stanian şi Chiriţescu venind diminéţa la postă şi aceştĭ cetăţenĭ eraŭ ca şi dĕnsul coprinşĭ de mirare vedĕnd cele ce se petreceaŭ în oraş. Un alt martor, un birjar, spune, că a plecat în ḑioa de 8 August diminéţa la 9 óre cu Chiriţescu. Cum? Un cetăţén ce ia parte la revoluţiune, dupe cum o numesce on. procuror general şi care o vede triumfănd cu atăta înlesnire, pleacă din oraş şi nu stă pentru a se bucura de rodul ostenelelor sale? Dar el a fugit ḑice acusaţiunea la comuna Stănceştĭ, căndaflat că vine oştirea. Acésta nu este adevĕrat. La 9 óre d'abia guvernul aflase cele petrecute la Ploescĭ, dupe cum ne spune actul de acusaţiune; cum dar la aceiaşĭ óră aŭ putut cetăţeniĭ se afle că vine oştirea, maĭ cu sémă căndea a venit tocmaĭ seara? Nu este şi nu póte fi esact că Stanian a fugit căcĭ, daca voia sĕ fugă, nu se ducea la Stănceştĭ, unde îl putea negreşit sĕ-l ajungă urgia guvernuluĭ, ci ar fi plecat peste frontieră avĕnd chiar în bozunar paşaportul cu care se dusese la băĭ cu familia, şi de unde se întorsese în ajun, paşaport pe care l'aţĭ vĕḑut, căcĭ l'a presintat înaintea D-vóstre. Acusaţiunea

a căutat se pue pe acest acusat în contradicțiune cu amicul seŭ *Chiriţescu* cu care a plecat împreună în acea ḑi, în privința esplicăreĭ plecăreĭ lor din Ploescĭ. Acusatul Stanian a căutat se esplice fuga sa, ḑice acusațiunea, declarând că a fost la petrecere la o rudă a sa la Stăncești, pe când Chiriţescu ḑice că a fost la un botez. Dar daca căsătoria nu este scopul cel maĭ mare al cetățeanuluĭ, după on. procuror general, nicĭ botezul unuĭ nuoŭ născut nu este, cel puțin o petrecere, o veselie, în sînul uneĭ familiĭ? Acusatul v'au presintat chiar actul autentic de botez din acea ḑi, pentru ca să vĕ dovediască că a fost în adevĕr un botez și după noĭ o petrecere la Stăncești. Acusațiunea pentru a maĭ constata încă că acusatul Radu Stanian a fugit din oraș, a adus martor pe birjarul care l'a condus și care cu tóte acestea nu declară aci înaintea D-vóstre, că acusatul i-ar fi spus, că sunt fugiţĭ, precum ḑice actul de acusațiune.

Dar sĕ priimim că acusatul Stanian a fugit din oraș, unde este crima? Și cel ce fuge de groaza putereĭ, care persecută pe toţĭ cetățenii fĕrĕ a respecta nu numaĭ legea dar nicĭ chiar sentimentul de umanitate, și acela este culpabil dupe D. procuror general? Și acest instinct de conservațiune constitue o crimă în facia acusațiuneĭ?

Vedeţĭ D-lor, că în facia acestor dovedĭ puternice nu maĭ am trebuință sĕ vorbesc de martorii aperăreĭ carĭ aŭ depus în favórea acusatuluĭ.

Nu pot termina cu apĕrarea acestuĭ acusat fĕrĕ a nu căuta sĕ lămuresc încă o frasă din actul de acusațiune relativă tot la învinovățirea adusă ce-

tățénuluĭ Radu Stanian. Vĕd în acel act că un martor, St. Şoimescu, ar fi mărturisit, că Radu Stanian în ḑioa de 8 August purta o mică halebardă (toporaş) ce cumpărase pentru a tăia zahar; şi că i-ar fi ḑis, că are se taie cu ea capete de zahar nemţesc.

Ce însemneasă încriminarea făcută acestor cuvinte în actul de acusaţiune relativ la o pretinsă revoluţiune?

Face D. procuror general din aceste cuvinte cetăţénuluĭ Stanian o învinovăţire de resturnare a formeĭ guvernuluĭ şi căderea dinastieĭ! Noĭ credem că în vîrful piramideĭ constituţionale a Statuluĭ Român, se află un cap şi o inimă de Român; şi daca protivniciĭ noştri credŭ din contra, că Domnitorul Carol I, Domnitorul Românilor este neamţ iar nu Român, protestăm în contra acesteĭ ideĭ, care acreditănduse de puterniciĭ ḑileĭ, ar aduce resultatul primejdios d'a se înstreina dinastia din inimile Rămănilor.

Acusatul G. Chiriţescu: Acest cetăţean, advocat din Bucurescĭ, s'a aperat singur înaintea D-vóstre; aţĭ vĕḑut înşivĕ cum a desfiinţat totă temelia putredă a acusaţiuneĭ, dovedind chiar nepotrivirile ce esistă între actele instrucţiuneĭ şi faptele a etate în actul de acusaţiune, nepotrivrĭ carĭ nu găsescŭ altă scusă de căt în ura ce se hrănea de mult timp de puterniciĭ ḑileĭ contra acestuĭ cetăţean, pentru că a denunţat prin presă abusurile şi ilegalităţile ce se comitŭ de deosebiţĭ funcţionarĭ credincioşĭ aĭ guvernuluĭ. Trebue sĕ fie cineva duşman al dreptăţeĭ şi al adevĕruluĭ

pentru a învinovăți pe cetățénul G. Chirițescu, care ḑace de doue lunĭ în închisore văḑĕnduș tóte interesele profesiuneĭ sale în paralisare și dovedind cu curagiul nevinovățieĭ, causele carĭ îl facŭ a fi urmărit de putere. —

Acusatul Stan Popescu: Acesta este iarăşĭ unul din şefiĭ ceĭ maĭ principalĭ aĭ mişcăreĭ, ḑice actul de acusațiune, el a fost în capul ceteĭ resvrătitore, aleturĭ cu Candiano.

Maĭ ăntăiŭ de tote, trebue se cunosceți, D-lor jurați, cine este Stan Popescu.

Stan Popescu, fiŭ al opinceĭ, fiŭ al venerabiluluĭ preot Constantin duhovnicul din comuna Breasa, plaiul Prahova, județul Prahova, este acela care a luptat în Polonia, în resbelul pentru independința eì, şi în Italia cu Garibaldi, acest soldat al libertățeĭ şi al Democrațieĭ moderne; şi puterea a maltratat prin tortură, prin loviturĭ de ştreangurĭ ude pe acest cetățean care a dat pildă de curagiul cu care Romăniĭ sciŭ sĕ lupte, jertfind chiar viața lor, pentru ideile cele marĭ, pentru naționalitate, pentru libertate şi pentru tote drepturile omuluĭ. El a fost groznic bătut în întunericul beciurilor închisoreĭ sale şi a respuns cu dispreț, a aretat o resignațiune stoieă la acéstă înjosire a putereĭ. Un ast-fel de caracter dar, un ast-fel de bărbat se înțelege de sine că nu póte se aibă de cât o legitimă stimă şi iubire între concetățeniĭ seĭ, şi acésta este un îndestulatoriŭ motiv pentru ca el se fiĕ urmărit cu atâta înverşunare de către puterniciĭ ḑileĭ.

Şi el este unul din aceia carĭ aŭ fost victima

înşelăciunei: el a fost, la Stanian, ţice acusaţiunea dupe declaraţiunea luĭ Comiano, care înaintea D-vóstre a ţis cu tóte acestea că nu'şĭ aduce aminte cine era acolo; el a fost în capul mulţimeĭ care s'a risipit fĕrĕ nicĭ o neorănduială şi fĕrĕ intimarea autorităţeĭ, fapt care nu constitue nicĭ o crimă în facia legeĭ. Dar atunci care este crima acestuĭ cetăţean în facia guvernuluĭ? Crima luĭ este că înşelat fiind şi dênsul de noutatea ce sosise din Bucurescĭ, s'a bucurat şi el de căderea regimeluĭ împreună cu toţĭ tovarăşiĭ seĭ de nenorocire, şi putem ţice maĭ cu toţĭ ceĭ alţĭ cetăţenĭ din Ploescĭ, carĭ nu sunt înaintea D-vóstre. El a pus códă steaguluĭ Românieĭ, ţice actul de acusaţiune şi învinovăţirea luĭ cea maĭ mare este că ar fi strigat, dupĕ cum arată unul din martoriĭ eĭ: *„Ura! am scăpat de nemţi.“* Acest martor, funcţionar al guvernuluĭ, a spus înaintea D-vóstre, că vĕdĕnd mulţimea, a crĕdut a fi o manifestaţiune contra nemţilor cu ocasiunea resboiuluĭ. Unde dar este crima unuĭ cetăţean Român în acest strigăt, în acéstă esclamaţiune, care este un simţimênt legiuit de bucurie pentru orĭ-cine simte bătĕnd în peptul sĕŭ o inimă adevĕrat Română? Ce însemnésă în actul de acusaţiune învinovăţirea ce se aduce unuĭ cetăţean de a fi pregătit steagul Românieĭ aleturĭ cu aceea de a fi strigat: *„ura! am scăpat de nemţi?“* Nu cum-va puterniciĭ ţileĭ aŭ legat sórtea steaguluĭ Român de sórtea *nemţilor*, deslipind'o de aceĭa pe carĭ îĭ iubim din inimă pentru legăturĭ de sănge, de tradiţiunĭ şi de recunoscinţă? Nimic nu va putea întorce cu tóte acestea pe Românĭ, de la simpţimintele lor

firescĭ şi legitime către nenorociţiĭ lor fraţĭ de acelaşiu sânge din Francia. Ce voiţĭ D-lor? Românul nu'ĭ *Neamţ*, după cum nicĭ *Neamţul* nu'ĭ Roman; acéstă manifestare pleacă din inimă şi o asemenna cercare din partea puternicilor ţilei de a nemţi România, este o crimă de înaltă trădare contra Domnitoruluĭ Românilor, care nu póte împărtăşi de cât vederile şi sentimentele lor şi care este Român o dată ce s'a hotărît a lua în mână destinele patrieĭ nóstre.

Crima acestuĭ cetăţean este încă că umbla cu cocarda în pept atribuinduşi calitatea de Poliţaiŭ.

Dar de când a purta o cocardă este o crimă? Cocarda cu culorele naţionalĭ este semnul esterior ce purtăm pe peptul nostru când simţim o bucurie de Român, căcĭ în peptul nostru bate inimă Română; în ce constitue acésta o crimă? — Stan Popescu, ţice acusaţiunea, îşĭ atribuia singur calitatea de poliţaiŭ. Ce acusaţiune Copilărească!

Pretindeţĭ că acest cetăţean în acele momente de fericire pentru dênsul s'a crezut poliţaiŭ, dar fĕrĕ a face nicĭ un act în această calitate pe care şi-o atribuia singur, şi îl consideraţĭ pentru acésta culpabil, şi cereţĭ pentru dînsu osînda reclusiuneĭ? Se credea poliţaiŭ? Dar ce aveţĭ cu fantasia omuluĭ? Fantasia este şi ea o crimă în ochiĭ D-v? Eŭ pociŭ sĕ mĕ cred în acest moment împerat; acésta póte sĕ mĕ facă ridicol, nebun, dar nicĭ de cum criminal. Am vĕzut în streinătate un spital de nebunĭ stăpâniţĭ de monomanie, unul dintr'înşiĭ se credea Napoleon cel mare, eră singura ideă care se învărtea necontenit în mintea luĭ, şi cu tóte astea el nu era în temniţă, ci într'un

ospiţiu de sănătate. Înţeleg, daca D. procuror general ar dovedi că ideia ce ţice că a esistat momentan în capul cetăţeanuluĭ Stan Popescu se învîrtesce şi astă-ţĭ necontenit în mintea luĭ, înţeleg, dic, sĕ pretinţă că este un smintit, stăpânit de monomanie, un om ridicol, un nebun ce trebue sĕ stea într'o casă de sănătate; dar nu sĕ cére ca pentru o ideiă ficsă şi momentană, acest cetăţean să móră în puşcărie.

Sfîrşesc cu apĕrarea luĭ Stan Popescu prin a ţice că nu este esact cum că el a fugit la fabrica luĭ Mehedinţeanu, căcĭ acel loc este ca un fel de domiciliŭ al seŭ, unde adesea se duce şi şade, acolo îşĭ avea o parte din afacerile cu care este însărcinat din partea caseĭ Mehedinţeanu, şi acolo în adevĕr a şi fost arestat.

Acusatul Petre Apostolescu. Acest cetăţean s'a apĕrat şi el singur şi aţĭ vĕţut că tăgăduesce şi dĕnsul ca şi Stan Popescu că ar fi comis vre-o crimă în acéstă înprejurare. El nu a negat ca Stanian, ţice acusaţiunea, chiar esistenţa *revoluţiuneĭ*, dar întrebănduse daca a fost la Grigorescu a respuns: de care Grigorescu este vorba, căcĭ sunt maĭ mulţĭ? El a fost cu tóte astea la C. T, Grigorescu dupĕ cum decleră Comiano şi Gingulescu; şi a merge în casa acestuĭ stimabil cetăţén ce nu împărtăşase opiniunile guvernuluĭ este o crimă dupe onor. acusaţiune; — Dar acel nenorocit Comiano aţĭ auţit singurĭ, declarănd că nu'şĭ aduce aminte cine era la Stanian şi Grigorescu. Giugulescu martorul acusaţiuneĭ, declară înaintea D-vóstre că la Grigorescu nu s'a vorbit

în acea seară nimic din cele ce se pretinde de acusațiune. Care este dar crima acestui cetățean chiar de ar fi mers la Grigorescu! Era măcar scris de autoritate pe pórta acestuĭ cetățean: „*Intrarea este oprită*“, sub pndeapsă de 10 anĭ de reclusiune?

El a fost la otelul Moldavia, maĭ dice acusațiunea; dar antreprenorul otelului, martor adus de dĕnsa a declarat înaintea *D-vóstre* că nu a vĕḑut în acea seară în birtul seŭ pe cetățeanul P. Apostolascu.

Pe lĕngă acestea se maĭ ḑice că el a fost în mulțimea ce se preumbla pe uliță. Acésta de ar fi *esact*, unde este crima? El a plecat ca și toțĭ din mulțime înainte de a se areta autoritatea; aflarea sa în mulțime, chiar de ar fi constatată nu constitue nicĭ o crimă seŭ delict în facia legeĭ și a moraleĭ: Causa urmăririĭ luĭ este ca și a tutulor celor alțĭ; s'a hotărît ca cu acest proces sĕ sĕ lovească tot ce este maĭ liber și independinte în Ploescĭ, creḑênd că acéstă cetate îșĭ va pleca pĕnĕ în sfîrșit capul de gróză séŭ desperare; altmintrelea nu s'ar fi cerĕnd osînda atător cetățenĭ stimațĭ și onorabilĭ, aducănduse pentru învinovățire fapte nevinovate, a căror ființa chiar este închipuită.

Acusatul Titu Bălacénu. Acest cetățean este unul dintre sub-prefecțiĭ numițĭ de Candiano; trebue dar și-aŭ ḑis puterniciĭ ḑileĭ sĕ flĕ o persónă de încredere a sa; trebue prin urmare acusat, căcĭ și dĕnsul luptă în contra desfrînăreĭ

și abusurilor puterei. A fost și el cu mulțĭ cetățenĭ în capul mulțimeĭ și cu dĕnsa pretutindenĭ.

El purta steagul *revoluționarilor*, după cum atestă nenorocitul Comiano; în fine D. Anton Arion l'a găsit dormind, ḑice acusațiunea, pe o canapea la Grigorescu; și acestea tóte sunt crime. Precum vedețĭ, D-lor jurațĭ, în acéstă sete de acusațiune, tóte sentimentele și tóte mișcările cele maĭ nevinovate ale omuluĭ constituescŭ fie-care o causă de învinovățire. Sunt criminalĭ ceĭ ce cugetă, sunt criminalĭ ceĭ ce se bucură, sunt criminalĭ ceĭ ce umblă cu mulțimea de curiositate séŭ de frică; sunt criminalĭ ceĭ ce se ascundŭ și ceĭ ce fugŭ de tortură și de terorism, ceĭ ce se mișcă și ceĭ ce dormŭ. Un preot se învinovățesce pentru că purta crucea; Titu Bălăcénu este culpabil pentru că dormea în casă la Grigorescu și pentru că purta, se ḑice, steagul revoluționarilor în mulțime; însușĭ steagul Românieĭ, de ar fi avut suflet, l'ar fi têrît înaintea juraților pentru crima de înaltă trădare!

In fine ultima învinovățire a luĭ Titu Bălăcénu este că a fost numit de Candiano Popescu subprefect și a priimit acest ordin de numire. Dar unde este crima că acest cetățean auḑind de căderea guvernuluĭ și vĕḑĕnd numirea unuĭ noŭ prefect, a priimit și el un post ce i s'a oferit? Respunḑĕnd încredereĭ sefuluĭ ce'l numesce este în sine faptul cel maĭ nevinovat și natural. Și apoĭ daca priimirea postuluĭ de subprefect este o crimă, Candiano a numit șase subprefecțĭ și numaĭ doĭ vedemŭ pe banca acusațiuneĭ; pentru ce acéstă alegere între criminaliĭ de aceĭașĭ categhorie, ce-

rĕnd pentru unii pedeapsă, pe cănd altora se asigură inpunitatea? Daca vină este, toți sunt vinovați de o potrivă. De ce dar nu i-ați adus pe toți înaintea juraților? Este acest fapt nevinovat? Daca este nevinovat, atunci pentru ce îl aduceți ca probă pentru a cere osîndirea numai a unora din culpabili? Unde sunt cei alți? Parte dintr'înșii aŭ fost aduși ca martori de către acusațiune pentru a agrava posițiunea celor ce sunt în închisóre, parte aŭ scăpat de furia acelor ce aŭ făcut instrucțiunea prin mijlóce ce nu mai amintesc, căci ele se cunoscŭ îndestulŭ în acéstă nenorocită înprejurare.

Acusatul Tache Drăghicénu: Acesta este acela care a jucat un rol mai activ în mișcare, ḑice acusațiunea. El a fost la Stanian și la Grigorescu, el a fost la otelul Moldavia de a anunciat pe conjurați, cari așteptaŭ acolo ca sĕ înceapă mișcarea.

Dar ăncă odată vĕ ḑic, D-lor jurați, că ducerea în casele cetățenilor este un fapt permis de lege, și ăncă odată vĕ amintesc, că nenorocitul Comiano înaintea D-vóstre declară, că nu'și aduce aminte bine cine era la Grigorescu în acea seară (7 August), că acolo era mai multe persóne și că în casă la Stanian crede, că eraŭ aceleași persone, cari aŭ fost și la Grigorescu. D. Gingulescu, martorul acusațiunei și D. Cristache Colea, martorul aperărei, declară, că în acea seară a fost la Grigorescu, că acolo nu eraŭ de cât vre-o trei persóne, între cari nici de cum acest acusat, și că nu s'a vorbit

de cât despre resbelul franco-prus de astă-ḑi ; vi s'a aretat încă chiar depeşa ce Grigorescu priimise în acéstă privinţă şi care anunţa evenimentele importante de pe cămpul resboiului, carî aŭ fost singurul obiect al acesteĭ convorbirî nevinovate. Martorul acusaţiuneĭ, Panaitescu, antreprenorul Otelului, declară, că el nu a vĕḑut pe nimenî intrând în birt se spue ceva celor ce eraŭ acolo, şi că chelnerul i-ar fi spus că a vĕḑut, că ceî ce şedeaŭ în birt cu lăutarî aŭ stat pênĕ la 5 séŭ 6 ore dimineaţa, pe când mişcarea se pretinde că a fost la 3 óre dimineaţa. Nu face nimic tóte acestea înaintea acusaţiuneĭ ; Grigorescu este inimicul guvernului actual, Candiano asemenea, şi Drăghiceanu ca amic al lor şi ca unul ce a dat pe faciă prin presă abusurî şi ilegalităţî ale unuia din martoriî acusaţiuneĭ, D. Popovicĭ, fost perceptor, acum controlor, care lua de la cetăţenî birurile de căte două şi treĭ orî, sunt criminalî şi trebue se scape societatea de dênşiĭ trimeţĕndu-î la ocnă.

Acest cetăţean se învinovăţesce ca şi Titu Bălăceanu, că ar fi fost numit sub-prefect de Candiano şi a luat posesiune de postul sĕŭ ; dar acésta este în sine fórte firesc şi nevinovat: se vestesce prin o depeşă falşă căderea unuî guvern, se numesce un noŭ prefect; acésta la rêndul seŭ numesce şi dênsul nuoĭ sub-prefecţi, îî instalésă şi dênşiĭ iaŭ în bună credinţă posesiune de postul lor ; eî nu facŭ de cât a'şî îndeplini o datorie, cel puţin mai mult de cât procurorul, de cât judecătorul de instrucţiune şi de cât toţi ceî alţî funcţionarî, carî veḑĕnd cele ce se petrecŭ în ḑioa de

8 August, staŭ cu mănele încrucișate favoriḑĕnd prin neîndeplinirea datorieĭ lor realisarea faptuluĭ, în loc de al opri de la cel ăntăiŭ pas; căcĭ daca evenimentul de la 8 August n'aŭ avut nicĭ o urmare tristă, dacă sângele nu s'a vărsat, daca liniscea s'a păstrat, acésta se datoresce tot acestor cetățenĭ pacinicĭ, întemnițațĭ, și nicĭ cum autorităței, care cu bună sciință séŭ din negligență a făcut totul ca să vedem spectacolul sfișietor al resbelnluĭ civil. Nevinovăția acestuĭ fapt imputat luĭ Tache Drăghicénu este atăt de vĕdită în căt însăși acusațiunea aduce ca criminalĭ numaĭ doĭ din subprefecțiĭ numițĭ de Candiano, ceea ce dovedesce că este un mobil în acéstă acusațiune, și acest mobil este esterminarea amicilor luĭ Candiano Popescu, a cetățenilorŭ independințĭ, curagțoșĭ și stimabilĭ din Ploescĭ, carĭ luptă necontenit contra abusurilor și sunt cu drept cuvĕnt între ceĭ nemulțumițĭ de purtarea guvernuluĭ actual.

Ceea ce însă constitue o acusațiune și maĭ copilărească adusă acestuĭ cetățén, este că el ar fĭ poruncit *cocardele cu culorile naționale*; dar daca și acésta este o crimă, ea nu are ființă în persona acusatuluĭ. Ațĭ auḑit singurĭ pe martora, Domnișóra Păunica, care le-a cusut dupe cum se ḑice în actul de acusațiune, — declarănduvĕ că aŭ venit doĭ domnĭ la magasinul unde lucreasă, să comande cocarde, dar că nu scie cine sunt; întrebată de on. procuror general dacă vĕḑêndu'ĭ ĭ-ar cunósce și respunḑĕnd afirmativ, puinduise în vedere tótă mulțimea acusaților, martora a declarat că nu este nicĭ unul din ceĭ ce

sunt acusați înaintea D-vóstre în acest proces de pretinsă *rovoluțiune*. Nu este, precum vedeți, D-lor jurați, nicĭ un singur cetățén independinte de guvern, nicĭ chĭar un singur funcționar cu conscință de datoriele sale, care sĕ nu depue în favórea acusaților.

Acusatul G. Lazĕrescu : Acesta a fost unul din agenții cei mai devotați ai luĭ Candiano, ḑice acusațiunea, și acésta în facia guvernuluĭ, este o crimă din partea luĭ. El venia, ni se ḑice, la otelul Moldavia se anunțe pe conjurați, cu tóte că martorulŭ M. Panaitescu pe care se basează acusațiunea n'a declarat nimic în acéstă privință înaintea D-vóstre. El a fost pe la 3 óre însărinat, se ḑice, a înlocui pe Guță Antonescu grădinarul la telegraf și i se face din acésta o culpă, mai cuseamă că ar fi așeḑat santinele ca să păḑiască casa banilor, ordonândule tot odată sĕ încarce puscile fapt care se pretinde că esistă, și în care on. acusațiune vede o crimă, pe când noĭ vedem îndeplinirea uneĭ sfinte datorii. Într'adevĕr, D-lor, Lăzărescu era amicul devotat al luĭ Candiano, el a fost ca și toți ceĭ alți indușĭ în eróre despre căderea guvernuluĭ din Bucureseĭ și numirea luĭ Candiano ca prefect; el a fost în mulțime, fie de bucurie, fie de curiositate, el a fost însărcinat de Prefectul Candiano, — persónă pe care el o stima cu deosebire, — sĕ meargă la telegraf pentru a observa ca nu cum-va reŭ-voitoriĭ, pungașiĭ, — în așa împrejurărĭ grave, — sĕ aducă vre-o pagubă la averea publică; a priveghiat cu sfințenie la paḑa eĭ, așa în cât un paiŭ măcar n'a fost atins. Este

acésta un fapt vinovat, o crimă? Ne adresăm la bunul simț al D-vóstră și al însuși on. magistrați, carî susținŭ acusațiunea, ca sĕ ne respundă,

Învinovățirea de căpetenie însă ce se aduce acestuĭ cetățean este, că el ar fi dus majoruluĭ Polizu o depeșă falsă, subscrisă Ion Brătianu ca ministru, prin care se pretinde că Candiano ar fi voit sĕ-l antrenese în mișcare; și acésta se pretinde că a *fost mărturisită de însuși Lazărescu*, Vom veni cu ocasiunea apĕrăreĭ ce vom face cetățeanuluĭ Mitică Călinescu care se pretinde că a scris acea depeșă, sĕ dovedim, că daca ea este falsificată, ea este tot de către aceĭa carĭ aŭ falsificat pe aceea ce vestea *triumful definitiv al libertățeĭ* în Romănia și căderea guvernuluĭ de astă-dĭ. Ne mărginim acum a dovedi că nicĭ o asemenea depeșă nu a fost dusă de acusatul Lăzărescu și interogatorul prevenituluĭ pe care se basează acusațiunea este stors prin crimă, prin violență și prin torture. Cetățénul Lăzărescu fiindcă era și el amic și agent devotat al luĭ Candiano a fost maltratat, bătut grosnic, în pivnițele casarmeĭ dorobanților, cu ștreanguri ude, *după sistemul constituțional al Engliteréi*, —despre care ne vorbia on. procuror general, —practicat de guvernul D-luĭ Manolache Costache Epureanu. Plângerea ce a adresat procuroruluĭ a fost ruptă, căcĭ instrucțiunea acestuĭ proces dovedesce, că ceĭ ce o făcuse eraŭ porunciți și hotărîți sĕ lovească, ĭară nicĭ cum sĕ apere drepturile cetățenilor Lăzărescu a fost violentat, ca sĕ facă declarațiune, că a dus acea depeșă majoruluĭ Polizu, și acusatul v'a spus, că procurorul Iorgulescu a rupt în față-ĭ interogato-

rul prevenitului, pentru că nu conținea acéstă declarațiune și că a fost bătut și silit să facă altul. Sub tortură și de gróză acusatul ar fi spus că a făcut tóte crimele, numaĭ ca sĕ pótă scăpa și adjunge cu viață înaintea D-vóstră, spre a protesta în numele dreptățeĭ și al nevinovățieĭ luĭ în contra barbariilor ce a suferit în închisóre.

Acest nenorocit cetățean a făcut înaintea D-vóstre apel la memoria on. major Polizu, martor al acusațiuneĭ, care era faciă când plângerea și interogatorul seŭ aŭ fost rupte de însuși procurorul Iorgulescu, învitându'l sĕ declare pe onórea D-sale de militar, adevĕrul, și D-sa a respuns că nu bagă onórea D-sale de militar în asemenea pricinĭ.

Iată, D-lor juraț̦i, moralitatea acestuĭ proces: istoria maĭ târd̦iŭ și D-vóstră astăd̦ĭ veț̦ĭ judeca purtarea guvernuluĭ în fața cetățenilor carĭ îndrăsnescŭ sĕ se plângă, se strige în numele legeĭ, contra faptelor luĭ.

Acusatul Guță Antonescu, staroste de grădinarĭ: Acesta este cetăț̦énul cu capul și mânele crestate de săbiĭ, care a făcut 60 d̦ile în spital și care trăgea să móră, precum a spus'o însuși Monitorul Oficial în relația ce dă despre actele de bravură ale agenț̦ilor Guvernuluĭ, cu ocasiunea evenimentelor de la 8 August. Acest nenorocit cetățean, staroste de grădinarĭ, este cunoscut guvernuluĭ pentru caracterul și curagiul opiniunilorŭ sale; părinte de 7 copiĭ, el a nesocotit în tot d'auna amenințările, vexațiunile Guvernuluĭ și însăși tortura care putea sĕ-ĭ ia viața și sĕ lase o familie numerósă lipsită de singurul sprijin al

esistenței ei; nu a fost alegere în Ploesci, nu a fost cas politic, în care Guță Antonescu se nu fie întemnițat, pentru că a avut curagiul să lupte cu energie și fără sfială în contra guvernului. Sunt cetățeni în Ploesci cărora guvernul le aplică sistemul de întemnițare perpetuă, precum este Candiano-Popescu; sunt alții cărora le aplică întemnițarea periodică, cu ocasiunea orî cării alegeri; între acești din urmă este cetățénul Guță Antonescu.—Și după cum astă-di în Francia și Germania nu se găsesce mai nici o singură familie, póte, care să nu fi dat obolul seu de victimă resbelului pentru patrie, tot ast-fel în Ploesci nu este mai nici o singură familie care să nu fi dat prin întemnițare obolul seu de victime ilegalităților guvernului. Am auzit acusațiunea vorbind cu dispreț despre acest cetățén, comerciante onorabil, care trăesce cu sudórea frunței sale; El nesocotesce ânsă persecuțiunea și disprețul ce i se aruncă de D. procuror General, căci are consciința datoriei sale și stima și iubirea concetățenilor sei, ceea ce este pentru dênsul cea mai însemnată onóre. Da, D-lor, iubesc și eu și stimes pe modestul cetățean Guță Antonescu grădinaru, care părinte de 7 copii și fără alt mijloc pentru dênșii decât munca lui, nesocotesce amenințările și tortura lăsându'i în fóme pentru a 'și îndeplini datoria sa către țéră, și a face să se respecte drepturile lui de cetățean liber. Îl iubesc și îl stimes de o mie de orî mai mult de cât pe acei pretinși nobili crescuți în desfrînări și moliciune, cari petrecu viața ruinându-și averile moștenite, făcute nu se scie cum, și cari aŭ âncă tristul curagiŭ de a se areta cu preten-

țiuni la guvernarea țĕreĭ. — Acest cetățén, este unul din ceĭ acusați de capĭ aĭ pretinseĭ revoluțiuni de la 8 August.

El a fost, ni se ḑice, la Grigorescu și la Radu Stanian, deși el tăgăduesce acéstă, deși martorul acusațiuneĭ, Gingulescu, și acela al apĕrăreĭ, Christache Colea, ambiĭ declară, că Guță Antonescu n'a fost acolo, și de și însușĭ Comiano, înaintea D-vóstre, nu afirmă contrariulŭ spuind, că nu'șĭ aduce aminte cine era în acea séră la Grigorescu și la Stanian.

Guță Antonescu este cetățénul însărcinat de Candiano cu paḑa telegrafuluĭ și care a îndeplinit acéstă îndatorire fĕrĕ ca să se atingă de către nimenĭ un paiŭ măcar din averea publică, și am dovedit întru cât acest fapt este o crimă, și încă o crimă de revoluțiune, precum o numesce necontenit actul de acusațiune.

Pe lîngă crima de revoluțiune, acest cetățean maĭ are în contra luĭ și o învinovățire fórte gravă, *tentativă de omor*. Nu e destul că acest nenorocit abia a scăpat cu viață din mânele sbirilor, dar încă tot el este și omorîtor de omenĭ. Pe când semnele loviturilor de săbiĭ sunt și aḑĭ pe corpul luĭ, abia vindecat dupĕ 60 ḑile de suferințe, ca sĕ sĕ scusese acéstă atrocitate, el se învinovățesce aḑi, că ar fi tras cu revolverul în dorobanțul care se luase dupe dĕnsul fiind-că fugea. Acésta nu este adevĕrat. Guță Antonescu cunoscĕnd că dupĕ constituțiune, libertatea individuală este garantată, și că nimenĭ nu póte fi arestat decât cu un mandat în formele și casurile cerute de lege, vĕḑĕnd nisce dorobanțĭ, veniți sĕ-l ares-

tese, a avut curagiul să le céră mandatul justiţieĭ; drept respuns la acéstă cerere legitimă i-aŭ crestat capul cu săbiile, căcĭ aşa se face, se vede, în Englitera, despre care ne vorbea Onor. procuror General. Iată dar în ce constă şi acéstă crimă de tentativă de omor. El nu a tras cu revolverul în dorobanţĭ, cu tóte că ar fi putut fórte bine să facă acésta, fiind în stare de legitimă apĕrare, Neadevĕrul faptuluĭ pretins de acusaţiune se constată din însuşĭ depoziţiunile acelor dorobanţĭ, făcute înaintea D-vóstre Unul din aceştia, care se pretinde că a fost lovit în pept de glonţul revolveruluĭ, întrebat fiind de D-v. în care parte a fost lovit, puind mâna pe pept, respunde : *în stânga*; cel alt, care se pretinde că a fost faciă şi a vĕḑut când a fost lovit tovarĕşul seŭ şi în ce parte, întrebat fiind de D-vóstră în ce parte, puind mâna iarăşĭ pe pept, respunde : *în dreapta.* Cel ântăiŭ întrebat fiind cu care manta era înbrăcat, respunde: *că cu aceea care o avea pe dĕnsul înaintea D-vóstre,* şi care aţĭ veḑut că nu conţinea nicĭ o gaură de glonţ în partea unde se ḑice că a fost lovit, căcĭ nu s'a gândit aceĭ ce l'aŭ povĕţuit, că o să-i se facă acéstă întrebare, ce a venit d'adreptul şi fĕră asceptare de la unul din D-vóstră.

Intrebat, apoĭ, la ce distanţă a fost lovit, respunde: *„de aĭ i în perete;“* întrebat ce s'a făcut glonţul, respunde : *a trecut prin mantaoa care era udă de ploie şi s'a oprit în cureoa ce avea pe sub manta; şi când a descheiat mantaoa, a căḑut glonţul jo*. „Rușine D-lor! Trebue să plângem veḑĕnd pe soldatul Român adus înaintea justiţieĭ pentru

a fi jertfa minciunei și neadeverului. Este cu putință ca la o așa mică depărtare, lovitura de glonț se trécă numaĭ prin mantaoa udă și sĕ se oprésca între curea, fĕră a atinge trupul?! Vĕ pociŭ spune ceea ce mi s'a întîmplat chĭar mie la tirul județean: Vĕdĕnd pe un amic, care se încerca cu un revolver la 250 metri, cât era hotărâtă distanța tiruluĭ cu puşca, am încercat și eŭ și din întêmplare am lovit în scăndură la No. 7, și glonțul a intrat tot în scăndură chiar la o așa distanță depărtată. Cum se face dar, că *de aicĭ în perete*, soldatul a fost lovit cu glonț mort de revolverul luĭ Guță Antonescu!! Fiind-că era mantaoa udă? Nu cumva s'a descoperit niscaĭva mantale, carĭ udânduse aŭ proprietatea de a fi impermeabile în protiva glonțelor? Am auḑit pe on: procuror general criticând unele fapte ale amiculuĭ meŭ Alecsandru-Candiano-Popescu, carĭ i se păreaŭ imposibile, și ḑicĕnd, că daca acest cetățean ar putea sĕ le facă, D-sa ar fi cel ăntăiŭ care sĕ recunóscă în D. Candiano-Popescu o capacitate estraordinară și s'ar înclina înaintea luĭ. Sĕ nĕ fie ertat și nouĕ în casul de față, a mărturisi mirarea nostră pentru acest fapt estraordinar, susținut de acusațiune, și a întreba de unde și cum s'a putut procura soldaților Romănĭ mantale cu așa calitate estraordinară, carĭ udănduse, se oprésca puterea glonțuluĭ la 10 pașĭ? Minunate, într'adever, ar fi nisce asemenea mantale; Francesiĭ și Prusianiĭ carĭ sunt astă-ḑĭ în resbel ar da mult cu mult sĕ afle secretul puterei lor, putere care a putut învinge legile cele maĭ nestrămutate ale naturei

Vedețĭ dar, D-lor, numaĭ din acest singur fapt, că

este de nefundată astă acusațiune, făcută cetățeanului Guță Antonescu!

Ast-fel, daca este o tentativă de omor, acésta este din partea dorobanțului contra acestuĭ cetățean, care pe lângă întemnițare și bătăĭ, a fost ciontit cu săbiile fără milă, în cât însăși viața i-a fost în pericol.

Acusatul Mitica Calinescu: Viŭ, Domnilor, la apărarea cetățeanului *Mitică Calinescu.* El a avut nenorocirea să soséscă de la băĭ în Ploești, în ḑioa de 7 August, seara, cu familia sa, și guvernul s'a folosit de acéstă ocasie, pentru al arunca și pe dênsul în închisóre, și a'ĭ face aceiași acusațiune. Iscusința D. Manolachi Epureanu cu plăsmuirea acesteĭ revoluțiĭ a mers atât de departe, în cât a căutat chiar vremea și locul unde putea să culeagă maĭ multe victime. Astfel, din diferitele județe în carĭ guvernul pretinde, că era óre care agitațiune, s'a ales Ploeștiĭ, de óre ce este centrul de maĭ mare nemulțumire contra regimuluĭ, și locul de trecere a cetățenilor ce călătorescŭ pe timpul băilor. Pretinsa revoluțiune din Ploești a isbucnit la 8 August, pe timpul întórcerilor de la băĭ. Așa pe lângă cetățeniĭ din oraș s'a putut aresta și alțĭ oposanțĭ aĭ guvernuluĭ de prin alte părțĭ, și carĭ eraŭ din întîmplare în Ploești; cetățenii *G. Cristescu* și Mitică Călinescu din București; *Dimitrie* Mărgăritescu, Dobrescu și Campiniŭ din Brăila; nu maĭ vorbesc de cetățeniĭ Ion Brătianu, Colonelul Crețulescu Anton Arion, Cornilie Lapati, Ciocîrlan și alțiĭ, carĭ aŭ fost aruncați cu grămada și fără nicĭ un mandat

în închisóre. Insuşĭ eŭ auḑisem că între hârtiile cetăţénuluĭ Candiano s'ar fi găsit o listă de prefecţiĭ revoluţiuneĭ în judeţe, în carĭ listă figuram şi eŭ, ca prefect la Focşanĭ; acésta n'ar fi fost o crimă; aşiŭ fi priimit a servi revoluţiunea cu bucurie, şi fiind-că cugetarea este liberă, dupe cum ne spune on. procuror general, nu mĕ sfiesc a declara înaintea D-vóstră, că n'am ştiut nimic, şi daca mi s'ar fi propus asemenea lucru póte aşiŭ fi luat parte, căcĭ voiŭ lucra în tot d'auna pentru triumful libertăţeĭ, chiar pe calea uneĭ revoluţiunĭ, daca altfel este peste putinţă. Eĭ bine, D-lor, auḑisem despre găsirea aceleĭ liste, şi aşteptam din ḑi în ḑi să mĕ vĕd aruncat în puşcărie; se vede însă că ea nu a esistat, şi dovadă puternică este, că mĕ vedeţĭ liber înaintea D-vóstre, căcĭ pentru acest guvern fără lege, înaintea căruia însăşĭ cugetarea cetăţeanuluĭ a fost o crimă, esistenţa numeluĭ meŭ pe o listă de prefect al revoluţiuneĭ, ar fi fost un lucru care merita ocna pe viaţă.

Astfel arestările sub pretestul uneĭ revoluţiunĭ la Ploeştĭ, s'a făcut afară din lege şi în tóte părţile Romănieĭ, unde eraŭ vrăjmaşĭ neîmpăcaţĭ aĭ guvernuluĭ. Aud ḑicênduse de la banca acusaţiuneĭ, că maĭ toţĭ aceştĭ cetăţenĭ arestaţĭ prin alte părţĭ, aŭ fost liberaţĭ maĭ în urmă. Dar aceştĭ ómenĭ aŭ fost violaţĭ fără motiv şi afară din lege în libertatea lor individuală, D-le procuror general; aŭ fost luaţĭ din sînul familiilor lor, distraşĭ de la afacerile, de la ocupaţiunile lor ḑilnice, pentru a fi aruncaţĭ şi unĭĭ din eĭ chiar maltrataţĭ în închisóre; într'a cuĭ socoteală mergŭ tóte aceste întemniţărĭ ilegale; Într'a luĭ Palmeston? Aşa se

respectă în acea țéră, — pe care o aduceți de pildă și pretindeți s'o imitați, — constituțiunea și drepturile cetățenilor ?

Și fiind că m'am hotărît să vĕ spun tot ce știŭ și eŭ personal în acéstă împrejurare, căci datoresc apărărăreĭ descoperirea adevĕruluĭ, să'mĭ permiteți, D-or juraților, a vĕ spune, cu tóte protestările acusațiuneĭ, ceea ce am aflat în Galați de la un amic personal al D-luĭ Epurénu, fost și actual represintat al țereĭ în senatul Românieĭ.

Vorbind cu acéstă persónă, și discutênd actele guvernuluĭ și purtarea luĭ vis-à-vis de adversariĭ seĭ politicĭ, mĭ-a spus, că fiind în Bucureștĭ a întrebat pe D. Epureanu: *„Aveți de gînd să tăiați capul la toți ómenii aceștia? Găsesc că acésta este sistemul cel maĭ espeditiv pentru a scăpa cine-va de adversariĭ seĭ; într'alt chip, purtarea D-vóstră întemnițând atâți cetățeni onorabilĭ, este puțin înțeleaptă, și primejdiósă, nu atât pentru dânșiĭ cât pentru D-vóstră.*“ Știți ce a răspuns D Manolachi Epurénu, acesteĭ persóne? D Epurénu, vulpe bătrînă și violénă, (retracteț Domnilor, acéstă espresiune, și vĕ cer ertare: ea mi-a venit fără voe, gîndindumĕ la respunsul ce a dat D-sa aceleĭ persóne), ĭ-a ḑis:

„Și eŭ sînt de părerea Dumitale, dar n'am avut ce face tinerilor cu carĭ sunt la Minister.“ Așa căuta D. Manolachi Epurénu sĕ scusese purtarea guvernuluĭ Domnieĭ sale, aruncând asupra tinerilor seĭ colegĭ vina pentru un rĕŭ pe care el îl provocase. — Astfel cugetarea bătrînuluĭ și patima tĕnĕruluĭ s'a unit împreună spre a aduce înaintea D-strĕ acest spectacol trist, care face ne-

norocirea acestei țeri. — Aud nuoĭ protestări din partea acusațiuneĭ și declar că nimic nu mĕ va opri de la împlinirea datorieĭ mele. La apelul onor. președinte respund cu respect, că delictul nu are trebuință de a se repeți pentru a fi pedepsit; daca am făcut vre-o crimă séŭ delict, apărând nevinovăția acestor ómenĭ, cer să fiŭ judecat și aruncat împreună cu dênșiĭ în închisóre.

V'am spus, Domnilor juraț, că cetățénul Mitică Călinescu este asemenea acusat, că a luat parte la pretinsa revoluțiune de la 8 August din Ploești. Este óre întemeiată acéstă învinovățire? Înainte d'a intra în cercetarea doveḑilor ce se aducŭ în contra lu, să-mĭ fie ertat un moment a mĕ adresa la bunul simț al D-vóstră, séŭ al orĭ căruĭ cetățén orĭ cât de simplu, destul numaĭ să fie drept și nepărtinitor în acéstă împrejurare. Este cu putință ca un om care sĕ întórce de la băĭ și sĕ oprește seara în treacăt într'un oraș, unde nu este domiciliul seŭ, avĕnd tot-odată cu sine pe soția sa și treĭ copiĭ, sĕ ia parte la o revoluție urḑită chiar în acea seară? Care părinte de familie, care om cu cugetare, pune în riḑic astfel, nu numaĭ persona, dar tótă familia sa, lăsând'o într'un loc strein și fără ajutor? Acéstă consideрație ar fi de ajuns a convinge pe orĭ cine, că învinovățirea adusă cetățénuluĭ Mitică Călinescu este neîntemeiată. *Cu tóte* acestea, sĕ cercetăm faptele și doveḑile ce se aducŭ în contra luĭ; aci este locul aceĭ depeșe falșe ce se ḑice, că ar fi fost trimisă majoruluĭ Polizu, în scop de al îndupleca sĕ ia și D-sa parte la pretinsa revoluțiune.

Acusațiunea începe ântăiŭ prin a imputa luĭ

Mitică Călinescu că el fusese însărcinat la întrunirea de la Stanian cu arestarea majorului Polizu.— Acésta este cu neputință, D-lor, în natura lucrurilor. Cum? Niște revoluționarĭ, niște resturnătorĭ se pretindŭ atât de puțin serioșĭ, în cât voind sĕ aresteḑe pe șefiĭ autorităților, însărcineaḑă pe singurul Călinescu să aresteḑe pe un major, care avea sub comanda sa o trupă întreagă, pe când se ḑice că maĭ mulțĭ gardiștĭ aŭ fost pușĭ să-reție la domiciliul seŭ pe un biet polițaiŭ al orașuluĭ? Dar orĭ cât de îndrăsneț și voinic ar fi fost cetățénul Mitică Călinescu, nu vedeți că acésta era imposibil? Revolnționariĭ trimiteaŭ la Majorul Polizu pe cineva ca sĕ se lupte cu dênsul, séŭ sĕ'l aresteḑe? — O asemenea acusațiune pare cel puțin copilărească, daca nu ridicólă. — Acésta este cu atât de puțin întemeiat, cu cât însușĭ majorul Polizu, care ḑice că a vĕḑut viind la dênsul a casă pe la 4 óre dimineața, pe cetățénul Călinescu, cu revolverul la brîŭ,—căcĭ omul era gata a pleca la Bucurescĭ cu familia, unde a și plecat în acea dimineață,—majorul Polizu ḑic, a declarat înaintea D-strĕ, că nu a înțeles nimic de felul acesta în atitudinea luĭ Călinescu, care nu a făcut de cât sĕĭ spue cele ce auḑise că s'a întîmplat la Bucurescĭ.

Cetățénul Mitică Călinescu a maĭ fost, ḑice actul de acusațiune, la Grigorescu și la Stanian, ceea ce el tăgăduește, dar care se atestă de Comiano și de Gingulescu, ambiĭ martorĭ aĭ acusasațiuneĭ. Acésta se pretinde afi o crimă. Dar Comiano a declarat înaintea D-strĕ, că nu'șĭ aduce aminte cine era în acea seară la Grigorescu, și Gingu-

lescu declară, ca în acea seară nu s'a vorbit acolo de cât despre evenimentul resboiului. Unde este vina? A mai fost se ţice cu ceata resvrătitóre, la Primărie, precum atestă A. Drăgulinescu, unul din suprefecţii lui Candiano şi care în loc de a şedea pe banca acusaţiunei îl vedem pus de dânsa în rêndul martorilor ei, pentru a da dovadă despre moralitatea acestui proces. Nu este âncă adevĕrat că Mitică Călinescu a fost în mulţime, căci el a plecat la Bucureşti în acea diminéţă. Şi chiar de ar fi aşa, toţi câţi aŭ fost în mulţime sunt vinovaţi, pe când nici unul n'a făcut vre-o posiţiune autorităţei, şi toţi s'aŭ retras pe la casele lor îndată ce aŭ veţut că aŭ fost amăgiţi? Dar articolul 178 din codul penal spune curat, D-le procuror general, că în casul în care asemenea crime se încercă a se comite de vre-o cétă rĕsvrĕtitore, se pedepsescŭ numai aceĭ individi ce se vor prinde acolo pe loc, la locul resvrătitóreĭ întâlniri, căci scopul legiuitorului este liniştea publică, iar nici de cum persecutarea cetăţenilor? Nu face nimic; acest articol a fost uitat séŭ nesocotit de aceĭ ce sunt însărcinaţi a aplica legea, căci ssopul urmăririeĭ acestor cetăţeni a fost inventarea uneĭ crime iar nu pedepsirea eĭ.

În fine ultima învinovăţire, pe cât de gravă, pe atât de neîntemeiată ce se aduce acestui cetăţén este falsificarea depeşeĭ, crima de plastografie. El, se ţice, a adresat o depeşă mincinósă iscălind pentru telegrafist şi datînd'o în locul lui, în care era subscris Brătianu ca Ministru de resbel, şi prin care se ordona majorului Polizu a supune armata la jurămênt către noul guvern, şi a da ascultare

prefectului Candiano.--Neadevĕrul acestei acusaţiuni se dovedeşte prin faptul, că acea pretinsă depeşă este scrisă şi subscrisă de aceiaşi mână, şi instrucţiunea, procedênd la verificarea scrierei şi subscrierei, prin nişte esperţi, ómeni speciali din Bucureşti, aceştia, prin procesul verbal ce este în dosar, declară că nici scrierea, nici sub-scrierea acelei depeşe nu este de mâna lui Mitică Călinescu. — Acésta este destul pentru a vĕ dovedi, că daca acea depeşă esistă astădi, ea nu a esistat atunci, şi autorul ei este tot acela al depeşei, care anunţa cáderea regimului în Bucureşti, depeşă făcută *ad-hoc* pentru a se îngreuia posiţiunea acusaţilor. O dovadă mai viă despre acésta, veţi găsi în însuşi contraţicerile actului de acusaţiune şi faptele atestate de martorii ei în acéstă privinţă.

In adevĕr, sĕ citim actul de acusaţiune, la pagina 5. Iată cuvintele testuale:

„În cursul ţilei pe la o ori după doue-spreţece, Candiano făcu âncă o cercare ca se antreneţe pe Maiorul Polizu în mişcar . Trimiţênd pe Lăzărescu la telegraf ca sĕ'i aducă blanchete, plicuri şi chitanţe de telegrame, el fabrică o depeşă falşă, iscălită **Bratianu**, *ca ministru de resbel, şi prin care acesta anunţa majoruluĭ Polizu revoluţia, şi'i ordona sĕ supună armata la jurămênt către noul juvern, şi sĕ se supue la ordinile prefectuluĭ Candiano. Acéstă depeşă a fost scrisă la Grigorescu de Candiano dupe cererea acusatuluĭ Mitică Călinescu care i-a dictat'o şi a semnat pentru tele rafist şi a dat'o luĭ Lăzărescu de a dat'o majoruluĭ Polizu. Acesta însâ bănuind falşitatea depeşei, a stăruit în resistenţă.*

Iată ce ḑice actul de acusaţiune, să priimim de o cam dată de bune aceste fapte. Va sĕ ḑică: la unu dupe amiaḑĭ s'a hotărît Candiano să facă depeşa; pênĕ să trimită la telegraf dupĕ blanchete, pênĕ să o scrie la Grigorescu, pênĕ să o înmănese maioruluĭ Polizu, a trecut, cel puţin, o jumătate de oră, séŭ tóte s'aŭ făcut ca prin farmec în aceiaşĭ oră. Prin urmare la unu a priimit maiorul Polizu acea depeşă. Dar maiorul Polizu, martorul acusaţiuneĭ, declară înaintea D-stră, că a priimit acea depeşă pe la ḑece ore diminéţa; maĭ mult: Comiano declară asemenea, că cetăţénul Mitică Călinescu, care se pretinde că a dictat'o şĭ a falsificat data şi iscălitura, a plecat la Bucureştĭ de diminéţă; martorul acusaţiuneĭ, *Sava Constantin*, soldatul trimis de maiorul Polizu în'adins la Bucureştĭ, ca sĕ vestéscă cele ce se petrecŭ în Ploeştĭ, a declarat aci, că pe acusatul Mitică Călineccu l'a întâlnit pe la 12 ore la Ţigăneştĭ cu trăsura, ducênduse spre Bucureşti. — Cum? Daca Călinescu era la 12 ore la Ţigăneştĭ, putea fi în acelaşĭŭ timp la unu la Ploeştĭ, în depărtare de o poştă şi jumătate, ca sĕ dicteḑe depeşa şi sĕ facă falşul ce se pretinde? Ce însemnéḑă acéstă contraḑicere de fapte, care în cursul lumeĭ fisice sunt fireşte peste putinţă?

Ăncă o observaţiune: maiorul Polizu a declarat că priimind acea depeşă, el nu s'a creḑut dator a se conforma cu ordinul coprins într'însa, chiar de ar fi fost adevĕrată, căcĭ, conform regulilor de disciplina militară, trebuia ca acel ordin să-i se trimită prin şeful divisiuneĭ teritoriale. Cum? Pretindeţĭ că Candiano a făcut acea de-

peşă? Dar şi Candiano Popescu a fost militar, ca şi maiorul Polizu; el cunoştea aceste regulĭ de disciplină! Cum dar, daca el ar fi plăsmuit depeşe cu scop de a antrena pe maiorul Polizu în mişcare, îĭ trimitea o depeşă contrariă regulilor de disciplină militară, ceea ce nu putea îndatora pe un militar a se supune şi a se conforma cu dênsa?

Daca la acestea vom adăoga espertisa făcută de instrucţiune, care espertisă ridică orĭ ce bănuială de asupra cetăţénuluĭ Mitică Călinescu, faptul că procurorele Iorgulescu a rupt interogatorul acusatuluĭ Lăzărescu, pentru că acel interogator nu conţinea declaraţiunea prevenitului, că el ar fi dus acea depeşă, şi în fine procedura barbară şi monstruósă de a se bate şi maltrata acest nenorocit cetăţén, pentru a 'l sili sĕ facă o asemenea declaraţiune, vom ajunge, D-lor juraţĭ, la convingerea intimă că acea depeşă n'a avut fiinţă de cât în mintea acelor ce voiaŭ nu numaĭ să prindă în cursă, dar sĕ îngreueze faptul şi posiţiunea acusaţilor, espuindu'ĭ la 10 anĭ de reclusiune, pentru ca acestĭ nenorociţĭ, despărţiţĭ de amicĭ, de familiele lor, de societate, singurĭ, cu consciinţa nevinovăţieĭ lor, să fie îngropaţĭ de viĭ în întunericul temniţeĭ. — Am observat chiar aci, D-lor, un lucru care mĭ-a sfîşiat inima, vĕdĕnd atâta rĕutate din partea ómenilor; un copil mic, de câţĭ-va anĭ, cu capul gol rătăcea prin mulţime căutând pe tatăl seŭ. Am cercetat şi mi s'a spus că acea fiinţă nevinovată era fiul acestuĭ nenorocit cetăţén. Mama sa a căreĭ inimă bate în nelinişte de atâtea ţile, a fost silită sĕ 'l părăsească pentru a veni

aci, a aştepta, în lacrămĭ, dela dreptatea *D-vóstră* sĕ 'ĭ redaţi pe soţul eĭ, speranţa şi fericirea copiilor seĭ! Iată spectacolul ce guvernul vĕ presintă în aceste timpurĭ grele, în care patria cere înfrăţirea între cetăţenĭ pentru a scăpa esistenţa şi destinele eĭ. — Sînt convins că inimele D-stră de Românĭ, de soţĭ, de părinţĭ de familie, consciinţa D-stră de ómenĭ, de cetăţenĭ liberĭ, vor reda familieĭ sale pe acest cetăţén a cărui nevinovăţie ca şi a tutulor celor alţĭ n'a putut găsi nicĭ un eco în inima şi consciinţa puternicilor dileĭ, dacă inimă şi consciinţă maĭ esistă într'nşiĭ.

Viŭ acum, D-lor juraţĭ, la apărarea celor patru preoţĭ ce sunt aduşi şi eĭ împreună cu ceĭ alţĭ la bara acusaţiuneĭ:

Preotul Ştefan Dimcescu: Acesta a fost, ḑice acusaţiunea, în tot timpul revoluţiuneĭ îmbrăcat în odăjdiĭ, cu crucea în mână în capul mulţimeĭ; iată crima luĭ. — Fiind că a luat crucea şi a mers în capul poporuluĭ este tradus ca criminal înaintea D-stră. Daca lua bâta şi se punea în capul bandelor spre a bate pe cetăţenĭ, înfrîngând astfel tóte legile Dumneḑeescĭ şi omenescĭ, ar fi fost favoritul puterei! Ce ḑic? ar fi despreţuit'o chiar pênĕ a se face protopop, a lua slujbe maĭ 'nalte fĕrĕ voia eĭ! In zadar protestează acusaţiunea. Sunt fapte triste, dar adevĕrate: Popa Tache, vestitul preot al banditilor, s'a făcut singur protopop la Ploeştĭ, fĕrĕ decret Domnesc; (Rîde şi D-l procuror, că n'are ce sĕ facă;) sunt acte autentice din Monitorul oficial, lucrurĭ cunoscute de tótă lumea, carĭ nu se potŭ des-

minți. — În astă stare este redus de doĭ anĭ de ḑile, acest nenorocit orașiŭ vis-a-vis de putere: nicĭ în biserică nu se puteaŭ ruga acești ómenĭ printr'un preot al căruĭ glas credeaŭ eĭ, că póte fi plăcut Dumneḑeireĭ! Preoții lor dintr'o întrégă mahala s'aŭ întemnițat; copiiĭ staŭ astăḑĭ nebotesați, morții lipsiți de înmormântare câte treĭ séŭ patru ḑile, și sĕ maĭ cere pe lângă osînda celor alți cetățenĭ, și reclusiunea pentru acești slujbași credincioși aĭ altaruluĭ, dupe ce aŭ fost maltratați în modul cel maĭ neomenos în închisóre.

Afară de acestea, Preotul Ștefan Dimcescu v'a dovedit cu doĭ martorĭ, nevinovăția luĭ și pricina pentru care era în capul mulțimeĭ. — Doĭ cetățenĭ, ómenĭ simpli, dar cu fricĭ de D-ḑeŭ și de lege, v'aŭ declarat că eĭ fiind vecinĭ cu preotul Dimcescu, aŭ vĕḑut pe un gardist viind la dênsul, și ḑicându'ĭ să ia hainele și crucea, și sĕ mérgă îndată că'l chiamă prefectul. Acest preot nevinovat, necunoscênd nimic din amănuntele și causele faptuluĭ de la 8 August, a mers în dată la prefectul Candiano-Popescu; a fost pus în odăjdiĭ în capul mulțimeĭ, și a priimit în numele luĭ D-ḑeŭ jurămêntul fonc̦ionarilor. Unde este crima de revoluțiune în persóna luĭ? Și pentru ce este tîrît și maltratat în închisóre? Respunḑă vrăjmașiĭ legilor și aĭ dreptățeĭ, căcĭ numaĭ patima lor póte sĕ esplice acéstă neomenósă purtare.

Unul din onor. susțiitorĭ aĭ acusațiuneĭ, adusă acestuĭ preot, ĭ-a maĭ făcut încă o invinovățire înaintea D-vóstră, ḑicêndu'ĭ că el este de origină sîrbă. Eĭ Domnilor! Când vom căuta cu scrupulositate adevĕrata origine a fie căruĭ cetățón ro-

măn astădĭ, dupĕ atâtea invasiunĭ de Muscalĭ, de Turcĭ şi de Nemţi, nu sciŭ, ţeu, dacă vom maĭ găsi undeva de cât în burgesie şi în ţăranul român adevĕratul sânge al strămoşilor noştri. — Şi apoĭ, ce crimă este pentru un cetăţén român a fi de origină sîrbă? Óre sîrbiĭ, braviĭ noştri vecinĭ, nu împărtăşescŭ şi eĭ ca noĭ aceiaşĭ bucurie, aceleaşĭ speranţe, nu aŭ şi eĭ aceleaşĭ ideĭ de libertate, de independinţă, pe care le hrănimŭ şi noĭ românĭĭ şi pentru carĭ eĭ aŭ fost tot d'auna gata a lupta cu vitejie? Nu place onorabilului guvern un preot român de origina Sîrbă? Maĭ curînd ar iubi D. Manolachi Epureanu un haham, un preot al jidovilor pentru care D-sa luptă contra Românilor cu atâta devotament şi energie? Acéstă acusaţiune adusă preotuluĭ Ştefan Dimcescu este pentru dênsul o onóre, şi o dovadă că cetăţenĭĭ cu adevărate sentimente româneştĭ sunt neplăcuţĭ puterei şi facŭ obiectul persecuţiunilor eĭ.

Trecŭ acum la acusaţiunea *adusă preotului N. Iochimescu.*

Preotul Nicolae Iochimescu : Numele acestuĭ preot ve este cunoscut, D-lor, căcĭ părintele Iochimescu a fost deputat al naţiuneĭ, în camera Românieĭ; contra luĭ nu este nicĭ o dovadă că a luat măcar cea maĭ mică parte la evenimentul de la 8 August. El are însă crima comună tuturor acusaţilor, aceea de a fi de opiniĭ contrariĭ guvernuluĭ, şi maĭ cu seamă de a fi amic intim cu cetăţenĭĭ ceĭ maĭ iubiţĭ şi maĭ stimaţĭ din oraşul Ploeşti. — El, mergea adesea la Grigorescu, şi în cameră, a fost alăturĭ cu dênsul; trebuia dar

să fie arestat și adus la banca acusaților. Actul de acusațiune o ḑice: el era un agent devotat al partiduluĭ, care a făcut revoluțiunea, și scopul puterei fiind esterminarea acestuĭ partid, indeplinirea acestuĭ scop, dupe capul puternicilor ḑileĭ, cerea neapĕrat arestarea și acusarea membrilor influenți al partiduluĭ și prin urmare și a preotuluĭ N. Iochimescu. — Astfel se pretinde că el a fost și la Radu Stanian în seara de 7 (cu tóte că ar fi putut merge, căcĭ era *liber*, *și cu tóte că*, precum am dovedit, în acea seară n'a esistat nicăirĭ pretinsul complot.) Acéstă aserțiune a acusațiuneĭ însă, nu este adevĕrată; Comiano, pe care ea se baseaḑă, a declat precum ațĭ auḑit, înaintea D-stră, că nu'și aduce aminte cine era acolo. Maĭ mult ăncă: Gingulescu, martorul acusațiuneĭ, declară asemenea, că preotul Iochimescu nu era în acea seară la Grigorescu, unde nu s'a vorbit de cât asupra resboiuluĭ. — Părintele Iochimescu nu a fost nicĭ în mulțime, căcĭ Comiano și doĭ martorĭ, păḑitorĭ la telegraf, aduși de acusațiune, aŭ declarat că n'a vĕḑut în mulțime de cât un singur preot, pe părintele Ștefan Dimcescu, și putea să fie și preotul Iochimescu, căcĭ acésta nu era o crimă: numaĭ în mintea acusatorilor noștri putea să nască ideia, că toțĭ câțĭ aŭ fost în mulțime, de curiositate, de bucurie séŭ de frică, și carĭ s'aŭ respîndit singurĭ fĕrĕ amestecul autorităței, potŭ fi vinovațĭ de crima de revoluțiune. — În fine însuși birjarul *Pavel Rusu*, adus ca martor de acusațiune în greutatea preotuluĭ Iochimescu, nu declară înaintea D-stră alt de cât, că în ḑioa de 8 August seara, când totul era sfirșit, a mers

cu Candiano la Grigorescu, şi că acolo ar fi vĕdut intrând un preot fĕrĕ a declara că acest preot era părintele Iochimesu. El trebue se fie însă, ḑice acusaţiunea, cu tóte că nu o spune martorul, pentru că pe acest preot dorea guvernul să'l vaḑă în închisóre, căcĭ el este agentul cel maĭ activ al partiduluĭ vrăjmaş ideilor şi nelegiuirilor luĭ. Iată, D-lor juraţĭ, adeverata causă a învinovăţireĭ adusă preotuluĭ N. Iochimescu.

Maĭ sunt preoţiĭ Bănică Rădulescu şi Dimitrie Teodorescu. Ca sĕ se constate nevinovăţia acestor ómenĭ, este destul sĕ se citéscă actul de acusaţiune; tótă crima ce li se impută este, că ar fi mers în ḑioa de 8 August, pe la 5 ore seara, la telegraf. — Martorul acusaţiuneĭ însă, telegrafistul Iorgulescu, înaintat de guvern pentru devotamentul seŭ, ḑice: că peste ḑi ar fi vĕḑut vre o doĭ preoţĭ viind la telegraf, însă n'aŭ făcut nimic şi au plecat. Aceştĭ preoţĭ, deduce cu iscusinţă acusaţiunea, trebue sĕ fi fost negreşit aceştĭ de faţă; şi eĭ sunt criminalĭ, căcĭ şi eĭ sunt *roşiĭ*. Dar presupuind că preoţiĭ de carĭ vorbesce martorul sunt ceĭ de faciă, orĭ care ar fi fost scopul ducereĭ lor la telegraf, fie aşteptarea uneĭ depeşe, fie curiositatea, fie chiar acela de a avea noutăţĭ relative la starea revoluţiuneĭ în Bucureştĭ, fie chiar bucuria, unde este crima?

Se maĭ basésă acusaţiunea pe o scrisóre ce acusatul G. Popescu, se ḑice, că ar fi trimis'o acestor preoţĭ în închisóre şi prin care le ar fi scris aceste cuvinte: „*Popo Bănică şi popo Dumitrache, spuneţĭ luĭ Teodor când îl va chema la interogator se nu spue de arme; asemenea veţĭ respunde şi a-*

mêndoĭ tot o cunoştinţă; adică seara pe la cinci cea surĭ, aţĭ trecut în târg şi v'aţi abătut pe la telegraf, întrebând de o depeşă, şi alt nimic nu ştiţĭ. Sĕ ştiţĭ că tóte întrebările vi se facŭ aşa de cu blândeţe; n'aveţĭ să vĕ sfiţĭ." Din acésta resultă clar, ţice onor: acusaţiune, că preoţiĭ în cestiune aŭ fost iniţiaţĭ în complot şi aŭ luat parte la atentat!

Dar daca eĭ n'aŭ luat parte nicĭ la pretinsul complot de la Grigorescu şi de la Stanian, nicĭ la consumarea pretinseĭ revoluţiunĭ, pentru ce sunt criminalĭ înaintea guvernuluĭ? Pentru că un acusat nenorocit ca şi dênşiĭ, ar fi îndrăsnit sĕ le scrie ce să respundă la interogator! Dar chiar acéstă scrisóre pentru dênşiĭ este nevinovată, şi în respunsul prevenitului, seŭ în faptele sale stă óre învinovăţirea? Nu vedeţĭ că aceştĭ nenorociţĭ nu maĭ ştiŭ ce sĕ facă, cum sĕ sĕ încoragiese unĭĭ pe alţiĭ, cum sĕ se ia în faţa uneĭ instrucţiunĭ pornită din patimă şi armată cu tortura? Daca luaseră parte de bucurie în mulţime, eraŭ criminalĭ; daca lua eră de frică séŭ de curiositate, criminalĭ; daca cuteḑaŭ să tăgăduiască cele ce li se cereaŭ să spue, eraŭ criminalĭ; dacă mărturisiaŭ, criminalĭ; daca şi-aŭ îndeplinit datoria de cetăţeni, criminalĭ; daca aŭ fost înţelepţĭ şi nu s'aŭ împrotivit autorităţeĭ, criminalĭ; daca s'ar fi opus ar fi fost negreşit şi maĭ criminalĭ; daca se plângeaŭ de maltratărĭ eraŭ bătuţĭ ca criminalĭ; daca şedeaŭ la eĭ acasă, criminalĭ; daca dormeaŭ, criminalĭ; daca fugeaŭ séŭ se ascundeaŭ de frică, criminalĭ.— Tóte mişcările, în fine, ţele maĭ nevinovate ale omuluĭ, sunt pentru dênşiĭ, în ochiĭ acusaţiuneĭ, atâtea ca-

use de învinovățire. Insăşi nenorocita lor stare de suflet, în fața acesteĭ instrucțiunĭ vrăjmaşe şi fără nume, este luată de dênsa ca dovadă *puternică, care constată culpabilitatea lor.*

Acusatul Ştefan Ionescu. Acest cetățean, funcționar la telegraf, este asemenea acusat înaintea D-vóstră. Ca funcționar la telegraf el lucra numaĭ dupĕ auḑ, pe când Iorgulescu, înaintat, lucréḑă dupe ştraif. Acusatul, avênd acéstă înlesnire, a înțeles din mişcarea ce se producea la aparat, cele se vorbescŭ între Bucureştĭ şi Predeal, şi carĭ vesteaŭ că în Bucureştĭ este cea maĭ deplină liniște. — Crima luĭ cea maĭ mare în ochiĭ guvernuluĭ este, că a spus, se ḑice, unchiuluĭ seŭ, Ilie Trăsnea, cele ce auḑise vorbinduse între Bucureştĭ şi Predeal la 9 ore dimineața, şi astfel cetățeniĭ, cunoscĕnd amăgirea în care căḑuseră, s'aŭ risipit singurĭ, evitânduse orĭ ce conflict séŭ vărsare de sânge. Iată crima neertată a luĭ Ştefan Ionescu! El a trădat şi a dat pe față manoperile guvernuluĭ! şi ca slugă necredinciósă, nu numaĭ a fost dat afară din slujbă, dar guvernul cere âncă osînda luĭ la puşcărie. Ce însemneaḑă óre acéstă urgie? Insemneaḑă că depeşa care vestea Ploeştenilor căderea regimuluĭ în Bucureştĭ, era o manoperă a puterei, ca să prinḑă în cursă pe cetățenĭ; că ea nu voia ca cetățeniĭ din Ploeştĭ sĕ afle de acéstă manoperă şi sĕ se risipéscă singurĭ, pentru că voia sĕĭ arunce prin temniță şi sĕ verse sânge. De aceea pedepseşte, destituind şi puind în închisóre pe acest nenorocit telegrafist, care dejucând acéstă manoperă, a

făcut pe D. Manolachi Epureanu să facă *fiasco* în acestă împrejurare.

Pe lângă acești cetățeni cari facu obiectul principal al acusațiuneĭ, vinu o mulțime alțiĭ, cari zacu împreună cu dênșiĭ in temniță, la a căror osîndă însăși acusațiunea nu prea ține, de óre ce v'a ḑis să alegeți, daca voiți, dintre acești acusați pe ceĭ maĭ de căpetenie. Eĭ formeaḑă, ca să ḑic așa, plebea acusațiuneĭ: Între dênșiĭ sunt mulțĭ carĭ aŭ fost luați din somn de pe la casele lor, și aruncați în pușcărie, și carĭ nu se învinovățescu de cât pe singura lor mărturisire, că aŭ făcut parte în acea ḑi din mulțime (ceea ce nu este o crimă) și fără a se priimi măcar în întregul eĭ acea mărturisire, că aŭ făcut parte, care de frică, care de curiositate. — A trebuit să se răstórne tóte principiile de drept și de rațiune, relative la doveḑĭ, pentru a se învinovăți niște ómenĭ pe simpla lor mărturisire despre un fapt nevinovat, și aceste mărturisirĭ să nu se ia în întregul lor!

Între acești nefericiți veți găsi pe ceĭ ce aŭ fost de paḑă la telegraf, carĭ nu făceaŭ de cât a'și îndeplini o datorie; și carĭ s'aŭ ascuns în podul telegrafuluĭ când aŭ auḑit că vine oștirea; eĭ se suiseră acolo negreșit de frică, iar nu de mulțumire. Iată revoluționariĭ cu carĭ aŭ avut a lupta bravul major Gorjan, și pe cariĭ i-aŭ tras de mustăți, pentru că se ascunseseră de groḑă în podul telegrafuluĭ.

In acéstă mulțime de acusați veți găsi, D-lor,

și pe nenorocitul cetățean *Dimitrie Rădulescu*, despre care am mai vorbit; bătut fără milă, paralisat din torture, care este adus pe brațe de gendarmii ce'l pădescu și pus pe banca acusațiunei. Pentru dênsul nu se cere osîndă, căci el a fost, ḑice onor. acusațiune, osîndit de Dumneḑeu, aruncânduse ast-fel asupra Dumneḑeirei faptele crude și înrâutățite ale ómenilor. — Asemenea se mai află între acusați, ca criminal, și un tênêr de 16 ani pentru care guvernul cere osînda închisorei, creḑênd că în temnițele nóstre acest tênêr îșĭ va face educațiunea, și va eși de acolo la o vêrstă matură cetățean bun și om onorabil în societate.

În fine mai este un singur cetățean, D-lor juraților, despre a cărui nevinovăție mĕ simț dator a vĕ mai întreține, pentru că de și el este la sfîrșitul acusațiunei, este pus însă de onor. Procuror General între capii și principalii autori ai acestei pretinse crime de revoluțiune; acesta este cetățénul *Eugeniu Carada*. Acest onorabil cetățean s'a închis în Bucuresci, nu pentru că este criminal, ci pentru că el este redactorele ḑiarului Românul, și unul din ómenii de principii cari sunt cei mai neînvinși luptători contra ilegalităților guvernului. — Se credea póte pe lângă întemnițarea unui oposant să se paraliseḑe acțiunea acelui jurnal care strigă necontenit pentru drept și libertate, biciuind fără teamă abusurile și corupțiunea. Este însă un Dumneḑeu pentru toți; și daca puterea a întemnițat pe D. Eugeniu Carada, ḑiarul Românul nu a încetat de a critica cu aceiași vigóre ilegalitățile guvernului. — Ceea ce cerem astăḑi de la dreptatea D-vóstră este, să

redaţi societăţei pe acest cetăţean onorabil, şi presei independinte o pană inteligentă şi îndrăsneaţă. Nu vom avea trebuinţă de cât a pune în vedere înaintea D-vóstră, acusaţiunea ce i se aduce, ca să vedeţi daca póte avea alt temeiu de cât persecuţiunea şi patima Guvernului. — Vom dovedi acest trist adevĕr arătănduvĕ, că acusaţiunea a trebuit chiar sĕ denatureze faptele ce resultă din instrucţiune pentru a stórce o umbră de învinovăţire pentru acest cetăţean.

De ce se acusă, D-lor juraţi, diaristul *Eugeniu Carada?* Să citim actul de acuseţiune: „*Acusatul Carada nu era în Ploeşti în momentul când a isbucnit revoluţiunea, şi nu s'a dovedit ca el să fi avut vre-o înţelegere prealabilă cu Candiano în acéstă privinţă*“. Sunt destule aceste rînduri ca să întrebăm pe acusaţiune: daca Carada era la Bucuresci şi nu ştia nimic despre complot, care era pregătirea faptului, daca el nu era în Ploeşti la consumarea acestui fapt, cum îl faceţi complice de un fapt despre care el nu avea nici o ştiinţă, şi care era consumat când a venit el? — Póte esista *complicitate* pentru un fapt consumat, când conplicitatea este ajutorul cu bună ştiinţă ce se dă unui criminal, pentru săvîrşirea faptului? Dar acest cetăţean, ca redactore de diar auţind faptele petrecute în Ploeşti, pentru a lua esacte informaţiuni de dênsele, a plecat îndată din Bucuresci şi a sosit la Ploesti seara, când pretinsa revoluţiune era sfîrşită. Ce a căutat să vie, ne dice acusaţiunea, şi ca logică se cere osînda lui la puşcărie!

Dar actul de acusaţiune merge mai departe :

el spune fapte ce nu resultă din instrucțiune! Ast-fel acusațiunea ne ḑice, că Carada ducându-se în seara de 8 la Grigorescu, acolo ar fi făcut cunoștință cu Comiano, și 'i-ar fi ḑis : *„în Bucurescĭ s'a făcut.“* Acésta nu este adevĕrat. — Declarațiunea lui Camiano din dosarele instrucțiunei constată, că nu Carada i-a ḑis, că *la Bucurescĭ s'a făcut*, ci Candiano presintându-'i pe Carada i-ar fi adăogat acele cuvinte ce acusațiunea le atribue acestuia. — Dar chiar acele cuvinte, de le ar fi ḑis Carada, ce ar resulta dintr'însele? Că el a voit să înșele pe Comiano dînduĭ o nuvelă falșă, spuinduĭ ceva care nu s'a făcut la Bucureșcĭ; dar acésta este crima de revoluțiune din Ploeștĭ pe care o urmăresce acusațiunea? Acele cuvinte, precum vedeți, Domnilor jurați, sunt în adevĕr nevinovate, căcĭ ele nu aŭ a face cu pretinsa revoluțiune dela Ploeștĭ. Totuși acéstă denaturare de fapte în care acusațiunea crede a găsi o învînovățire ne dovedește, că se căută cu ori ce preț în persóna acestuĭ nevinovat o crimă.

Maĭ este un alt fapt ce sĕ denatureaḑă în actul de acusațiune și care se atrĭbue luĭ Eugeniŭ Carada, pentru al acusa înaintea D-vóstră. Se ḑice că el a mers la telegraf cu Candiano și a cerut la aparat pe C. Racoviță, dar care n'a venit; că tot în acel timp ar fi dat la Tecuciŭ o depeșă prin care se ḑice : *„Ploești, Pitescĭ, Râmnicu-Vâlceĭ, Craĭova, Turnu Severin, Brăila în revoltă; București în picióre; ce e prin Moldova?“* Dacă Racoviță n'a venit la telegraf, cuĭ a dat Carada acéstă depeșă? Acusațiunea nu ne spune. S'a dat ea în acești termenĭ? Un martor al acusațiuneĭ,

telegrafist, declară înaintea D-vóstră, că Racoviță neviind la telegraf, Carada ar fi dat o depeșă șefului stației în coprinderea următére : *„Francesii mergă bine, în Ploescĭ mare entusiasm“*. Iată adevĕrul celor pretinse de acusațiune și dovedite de însuși martorii ei. Și apoi acea depeșă de ar fi esistat ast-fel cum se ḑice în actul de acusațiune, ce ar constata ea? Crima de revoluțiune în Ploești, și conplicitatea lui Carada la acest *fapt* săvîrșit, séŭ propagare de nuvele falșe, o altă imputare care nu are a face cu fapta săvîrșită la 8 August, la care Carada nu a luat nicĭ o parte, cu tóte că acel fapt săvîrșit nu a fost o crimă?

Vedeți Domnilor, pe ce se întemeiază tóte învinovățirile aduse acestor ómeni. Sfîrșind cu acéstă apărare 'mĭ rămâne acum să pun în vederea D-vóstră consecințele acestuĭ veridict, care va fi judecat de națiunea întreagă și care are să hotărască de libertatea, de viața și de familiile atâtor cetățeni stimați și onorabilĭ.

Carĭ aŭ fost considerațiunele cele maĭ grave ce onor. Procuror general a pus în vederea D-strĭ, și carĭ l'aŭ făcut să céră cu atât foc osîndirea acusaților? Daca veți achita pe D-l Candiano Popescu și cu conplicii seĭ, a ḑis d-sa, băgați de seamă, D-lor jurați, că cu acésta dați dreptul la revoluțiune. Dar óre veridictul D-vóstră orĭ cât de însemnat este el, Domnilor jurați, credeți că va putea ridica vre-o dată națiuneĭ acest drept sacru, care este dreptul revoluțiuneĭ? care este legitimă, dupĕ cum s'a spus chĭar de acusațiune, când ea este făcută de națiune contra asupritorilor ei? Nu, Domnilor, acest drept de mișcare legitimă a națiuneĭ contra asupritorilor va esiste

tot d'auna şi nicĭ o putere omenéscă orĭ căt de mare ar fi, nu ar putea sĕ'l dărîme. Revoluţiunile sunt, póte, un rĕŭ, dar adesea trebuincios în viaţa popórelor, căcĭ numaĭ ele potŭ scăpa o societate ce nu maĭ póte găsi nicăirĭ curmarea arbitrariuluĭ şi al despotismuluĭ, Dar orĭ căt de mare ne-am închipui, că este acest rĕu, care este remediul ce se póte aduce cu succes în contra luĭ? Credeţĭ óre sĕ'l puteţĭ înlătura prin persecuţiunĭ, prin întemniţărĭ séŭ prin sănge? Dacă revoluţiunea este resultatul ilegalităţilor, persecuţiunilor şi violenţelor unuĭ regim, nu vedeţĭ atuncĭ că sporind aceste ilegalităţĭ şi violenţe este a întîrdia, póte, isbucnirea rĕuluĭ, dar al face fără indoială neînlăturabil? Nu vedeţĭ, óre, în istorie în acéstă oglindă ce reproduce cu sinceritate faptele ómenilor, că cu tot sănge le şi persecuţiunele ce aŭ suferit victiamele, acésta nu a făcut de căt sĕ le asigure triumful în contra despoţilor? In religiune, cristianismul a triumfat cu tóte prigonirile şi torturele încercate din partea păgănilor, căcĭ el avea cu dênsul dreptatea şi adevĕrul, ce trebuia sĕ triumfe pĕnĕ în cele din urmă, căcĭ aşa este legea vecînică a dumneḑeireĭ. În politică tóte guvernele cele rele aŭ căḑut victimă revoluţiunilor, cu tóte intemniţările şi violenţele ce au suferit aceĭ ce luptaŭ în contra despoţilor. Daca observămŭ în ḑilele nóstre chiar, vedem că Napoleon al III a întemniţat, a deportat şi a ghilotinat în 20 de anĭ, nu numaĭ pe ceĭ ce eraŭ contra despotismuluĭ luĭ, dar âncă şi pe ceĭ maĭ nevinovaţĭ, pe ceĭ maĭ străinĭ de luptele politice, cărora le inventa comploturĭ şi atentaturĭ, creḑĕnd că cu a-

semenĭ mijlóce va îngroḑi pe ceĭ nemulţumiţi, carĭ eraŭ în mare numĕr, şi cu tóte acestea el a sfîrşit la Sedan în modul cel maĭ ruşinos, căḑĕnd însuşĭ victimă a erorilor şi crimelor sale.

Aşa a căḑut, şi ast fel vor căḑea toţĭ ceĭ ce vor face ca dĕnsul.

Nu prin întemniţărĭ şi prin torture se potŭ înlătura revoluţiunele, când ele începŭ se misce într'un Stat, ci prin dreptate şi înfrăţire. Numaĭ stîrpind abusurile şi ilegalităţile, respectând libertatea şi drepturile cetăţenilor, un guvern îşĭ póte atrage respectul şi iubirea poporuluĭ; şi numaĭ ast-fel se póte scăpa pe dênsul şi societatea de acest rĕu ce se chiamă revoluţiune.

Priviţĭ guvernul drept şi pacinic al Elveţieĭ, al Belgieĭ, al Englitereĭ. Pentru ce acolo nu se vĕḑŭ aşa de des revoluţiunĭ, şi nicĭ conploturĭ séŭ comediĭ atât de triste ca la noĭ? Nu sunt şi acolo legĭ? Nu sunt şi acolo cetăţeni? Nu sunt şi acolo ómenĭ? Pentru ce acolo atăta deosebire? Sĕ vĕ spuiŭ de ce: Pentru că acolo guvernul este basat pe respectul legilor şi pe dreptate; acolo chiar aceia ce ar gîndi din ambiţiunĭ séŭ din alte scopurĭ să atenteḑe în contra luĭ, găsescŭ în fie care cetăţean un protivnic, în toţĭ ómeniĭ de bine o falangă puternică, care înpresóră şi apĕră de orĭ-ce lovire pe acest păḑitor al legeĭ şi al drepturilor cetăţeneştĭ. Vedeţĭ dar, Domnilor juraţĭ, că veridictul D-vóstră osîndind pe aceştĭ nevinovaţĭ, nu va ajunge nicĭ măcar scopul ce doresc ŭ însuşĭ puternicii ḑileĭ, acela adică de a se înlătura revoluţiunea. Aceştĭ cetăţenĭ nevinovaţĭ aŭ rude, aŭ familiĭ, aŭ prietinĭ în societate; pe lângă dênşi

toți ómenii de bine, vĕdĕnd în veridictul D-stră de osîndă a victimelor, consfințirea ilegalităților guvernului, vor perde orĭ ce speranță de îndreptare, numĕrul nemulțumiților se va mări, și în curênd torentul indignațiuneĭ generale, va înghiți o stare de lucrurĭ care nu trăește de cât din călcarea legeĭ și a drepturilor omuluĭ. Trebue dar, să achitați pe acești ómenĭ. — Veridictul D-vóstră făcĕndule dreptate va face încă un bine, el va da negreșit o lecțiune puterei care va vedea calea rătăcită pe care o ducea aceĭ ce să ḑicŭ susțiitorĭ eĭ; și daca va fi înțeléptă va reintra pe calea constituțiuneĭ, a dreptățeĭ și a adevĕruluĭ. — Eŭ unul nutresc speranța, că puterea va găsi in acéstă lecțiune singurul mijloc care o póte scăpa pe dênsa și societatea română, de rêul atăt de temut al revoluțiuneĭ

Sĕ mĭ permiteți acum, D-lor juați, a cerceta consecințele veridictuluĭ D-vóstră și din puntul de vedere, strimt negreșit, al intereselor de partidă: Știŭ că sînt înaintea unor judecătorĭ drepți și ne-părtinitorĭ și că orĭ care ar fi ideile D-vóstră politice, ele nu vĕ vor putea abate din calea dréptățeĭ și a adevĕruluĭ.—Dar s'a esploatat, póte, buna D-stră credință; se póte că aceĭ ce dorescŭ osînda acestor cetățenĭ sĕ fi presintat acéstă osîndă înaintea D-stră, carĭ póte nu înpărtășiți ideile politice ale acusaților, ca un mijloc sigur de a face să cadă partidul politic din care eĭ facŭ parte. Le va fi ḑis, póte : iată un mijloc sĕ scăpăm de acei ce se numescŭ *Roșiĭ*, sĕ-ĭ băgăm în puș-cărie, partidul nostru va prospera și țéra va fi fericită. — Eĭ bine nu este așa D-lor : Nicĭ chiar

acest scop nu se póte dobîndi, osîndind pe acești ómeni; nicĭ partidul din care eĭ facŭ parte nu va cădea, nicĭ partidul opus lor nu se va mări; din contra daca un resultat óre care se póte asigura prin un veridict de osîndă, acésta ar fi, póte, căderea și nimicirea însuși a partiduluĭ, pe care D-vóstră séŭ unii din D-vóstră l'ar crede singurul, care póte face fericirea țĕrii; mĕ veți întreba pentru ce? Pentru că un partid nu se măresce cu persecuțiunĭ, cu amenințărĭ și cu torture; adevĕrata putere a unuĭ partid este aceea căpătată cu serviciul credincios făcut legeĭ și principiilor ce el represintă; Apoĭ este lucru prea firesc: În tóte partidele sunt ómenĭ de bună credință, devotați constituțiuneĭ, legilor și princip sfînt al dreptățeĭ; acești ómenĭ, vĕdĕnd pe ceĭ ce se ḑicŭ capiĭ unuĭ partid, domnind cu abusul, cu ilegalitatea și cu torture, negreșit se vor despărți de dênșiĭ, îĭ vor părăsi, partidul opus luptând contra arbitrariuluĭ și ilegalităților, presintând victime chiar prin efectul natural al compătimireĭ, care face pe om sĕ ia partea celuĭ ce suferă, va căpăta și maĭ mulți aderenți, și prin persecuțiunea ce s'ar face contra luĭ se va mări. — Ast-fel și sub acest punct de vedere, dacă toți D-stră ați fi de opiniĭ politece diferite de ale acusaților și ar cutesa cineca să gândească, că asemenea considerațiunĭ streine de dreptate v'ar povățui în darea veridictuluĭ D-stră, ele nu ar putea fi de cât favorabile acusaților. Achitând pe acești ómenĭ, s'ar dovedi că ilegalitățile și abusul nu sunt principiile partiduluĭ ce se ḑice că se represintă de ceĭ ce sunt astă-ḑĭ la putere; că faptele arbitra-

re ale celor ce sunt în capul guvernului, sunt opera lor individuală, proprietatea lor de care sunt singuri respunzători şi pentru care toţi ómenii de bună credinţă din însuşi partidul ce ei ţicu că represintă, nu ia nici un fel de solidaritate.

Trecu acum la o altă considerațiune pentru care se cere osînda, séu mai bine la o altă consecinţă a veridictului D-vóstră când aţi osindi pe aceşti ómeni : Romănia este un stat mic a mai ţis acusaţiunea, el este încongiurat de veciui puternici şi póte réu-voitori. — In astă posiţiune geografică nenorocită, numai pacea şi liniştea în întru póte cheţăşui securitatea ţărei contra amesteculuï streinilor în afacerile nóstre. — Este mult timp de când vrăjmaşii Romănieï arată acéstă ţéră ca focar de agitaţiuni şi revoluţinni, şi esistenţa lor în ţéra nóstră ar putea aduce asupra ei o calamitate, o invasiune. Streinii s'ar amesteca în afacerile nóstre din întru sub pretestul de a astîmpăra pe aceşti turburători de meserie, ce nu se mai mulţumescu cu nici o formă de guvern Îmi pare réu, Domnilor, că tocmai acéstă calamitate a invasiunei sé caută de puternicii ţileï, cu cugetare séu fără cugetare, a se aduce asupra nóstră. — Dacă interesul esistenţei nóstre naţionale reclamă ca să ne aratămu liniştiţi şi pacinici în faţa streinilor, daca agitaţiunile şi revoluţiunele potu pricinui chiar o invasie în ţara nóstră, dupe cum se spune de însuşi protivnicii noştri, ce se credem despre un guvern care provócă prin manoperile sale faptul nesocotit de la 8 August, şi care în colónele Monitoruluï Oficial spune că e-

sistă turburări și agitațiuni revoluționare în România? Ce să credemŭ despre un guvern care pe lângă acestea cere dela D-stră un veridict solemn de osîndă, cu care să se presinte în'aintea streinului dicêndu-i: iată adevĕrată, esistența revoluțiunei în România. Acésta nu este a da streinului un prilej care îl caută fără să se gîndească că 'l va putea găsi, negreșit, la aceĭ ce aŭ în mână sórta Românieĭ? Acésta nu este a chema invasiunea? Am auțit chiar vorbindu-se de invasiunea Turcilor în țéra nóstră: gațetele aŭ reprodus niște acte diplomatice în acestă privință; acest sgomot însă s'a desmințit de o cam dată și neliniștea Românilor s'a potolit.— Nu știŭ însă ce va aduce ția de mâne și în fața vrăjmașilor din afară și din întru ce ne înconjóră, trebue să cugetămŭ la cel maĭ mic pas și sĕ ne unimŭ cu toțiĭ pentru a înlătura pericolele ce amenință însăși esistența nóstră națională.

Eĭ bine, D-lor juraț, în acéstă împrejurare aveți în mână sórta Românieĭ; și pe lângă glasul patrieĭ amenințate care vĕ conjură să achitați pe acești émenĭ, — veridictul D-stră declarând nevinovăția lor va dovedi streinilor, că aci nu sunt turburări și revoluționarĭ, precum spunŭ vrăjmașiĭ noștri și Monitorul oficial al Românieĭ, ci că esistă din nefericire la cărma țereĭ un guvern care prin nelegiuirile și manoperile sale inventă séŭ provócă revoluțiunele. Afirmând însă acest nenorocit adevĕr, veridictul D-stră va dovedi âncă, în acelașiŭ timp, că în România este un popor pacînic și liniștit ce osîndește și blameață politica acestuĭ guvern, care pune cu știință séŭ fără ști-

ință însăși esistența nóstră națională în pericol. Veridictul D-vóstră ast-fel dat va înlătura, dar, pretestul învasiuneĭ, și streinu va cugeta mult, până a se hotărî sĕ atentese fără nicĭ un motiv, la drepturile unuĭ popor care vrea ca ele să fie respectate și este tot d'auna gata a lupta pentru dĕnsele. — Iată marea însemnătate a acestuĭ veridict în streinătate, și care va hotărî, póte, de esistența Românieĭ.

Care este în fine, D-lor juraț, ultimul argument al acusațiuneĭ pentru care cere osîndirea? Daca D-vóstră veț achita pe Candiano-Popescu și pe toț ceĭ acusați înpreună cu dênsul, a ḑis onor. Procuror General, atuncĭ justiția este de prisos, desființați toț funcționariĭ, căcĭ ce sĕ maĭ facem noĭ, Procurorĭĭ și judecătorĭĭ de Instrucțiune, și toț ceĭ-alț agenț aĭ justițieĭ. Ce sĕ faceț? să urmăriț crimele și delictele carĭ punŭ în pericol libertatea, viața și averea cetățenilor; sĕ vĕ puneț cu toțiĭ la lucru ca să scăpați România de relele ce o apasă. — Ce aț făcut cu aceĭ carĭ au torturat pe nenorociț moșneni de la Cuca-Măcăiĭ? cu aceĭ ce aŭ scos mațele omenilor de viĭ, cu aceĭ ce aŭ scos copiĭ din pântecele mamelor și aŭ prădat averea victimelor făcĕndu-ĭ să rătăcéscă de gróḑă prin păduri cu familiile, cu copiĭ lor, lipsind chiar de pânea de tóte ḑilele? Ce aț făcut cu crimele de la Piteșcĭ, cu aceĭ ce aŭ vărsat sângele nevinovat al cetățenilor, înpușcăndu'ĭ fĕrĕ milă pentru că aŭ mers cu mănele góle la alegerĭ?

Ce-aț făcut cu mórtea nenorocitului Fălcoianu? Ce-aț făcut cu criminaliĭ de la Ploescĭ, carĭ aŭ

băgat dorobanţi deghisaţi în sala alegerei, bătênd cu ciomagul pe cetăţeni şi călcând în piciore tóte legile şi drepturile Omului? Ce-aţi făcut cu acei ce s'aŭ pus singuri în slujbe contra legei, fără decret domnesc şi aŭ dispreţuit autoritatea în faţa cetăţenilor? — Ce-aţi făcut cu aceĭ ce au violat legea cumpărând moşii pe numele jidovilor? Ce aţi făcut cu aceĭ ce aŭ închinat steagul Românieĭ înaintea streinuluĭ? Ce-aţi făcut cu aceĭ ce aŭ călcat constituţiunea, dând punga ţereĭ în mânele nemţilor? Ce-aţi făcut în fine cu atâtea crime şi abusuri carĭ de 2 anĭ încóce punŭ în pericol siguranţa societăţeĭ, averea publică şi viaţa cetăţenilor? Cetăţenii se ucidŭ pe tótă ţioa la marginile oraşelor: Bărbătescu maĭ deunedĭ la marginea Târgovişteĭ; Hagi Polihroniade la marginea Ploescilor şi criminaliĭ îşĭ rîdŭ, pote, de justiţie şi pênĕ astă-ţi preumblânduse liberĭ şi cu trufie în mijlocul societăţeĭ bîntuite. — D-vóstră, d-lor procurorĭ, agenţi aĭ guvernuluĭ şi represintanţi aĭ legeĭ, în loc de a vĕ afla în urmărirea unor asemenea tîlharĭ, vĕ găsiţi aci, ca sĕ acusaţi pe aceştĭ cetăţeni pacinicĭ şi onorabilĭ, şi dorobanţiĭ cu carĭ bătrêniĭ noştri făceaŭ poterĕ în contra făcătorilor de rele, sunt puşĭ să facă pe bătăuşi în alegerĭ şi sĕ schinguiască prin pivniţe pe cetăţeniĭ ce nu aŭ altă crimă, de cât inima, curagiul şi cugetarea de omenĭ liberĭ. — Şi pe când tîlhariĭ se preumblă liberĭ şi nesupĕraţi de nimenĭ ţioa în namiadă mare chiar şi prin mijlocul oraşelor şi tîrgurilor; pe când acest înalt tribunal este ţinut de maĭ multe ţile cu acest proces nevinovat, cine scie câte alte victime nenoro-

cite, prădate şi schinguite nu vor fi ţăcĕnd de luni şi ani întregi prin temniţe, bănuite pentru o mănă de mălaiŭ, şi aşteptănd sĕ viĕ şi pentru ele ţioa dreptăţeĭ şi oporuluĭ...

La aceste cuvinte semnele de aprobaţiune ale publiculuĭ auditor sunt atăt de resunătóre şi atât de unanime în căt copleşescŭ vocea apărereĭ şi o facŭ se fie întreruptă.—D. Procuror general protestă îndată contra acesteĭ porniri nevinovată, ţicĕnd că de căte orĭ se tratéssă procesele criminalilor, faliţilor, şi delapidatorilor, sunt omenĭ plătiţi carĭ vinŭ sĕ aplaude pe apĕrătorĭ înaintea juraţilor. D. Preşedinte ordonă deşertarea sălеĭ, care neputănduse face de mulţime, îndată este golită prin dorobanţĭ cu paturĭ de puşcă. Şedinţa se suspendă pĕnĕ a doua ţi la 9 ore diminéţa. — In ţioa următóre, la ora ficsată, şedinţa se redeschide şi publicul invitat se intre refusă. Sala este góla şi în faţa oficeruluĭ de gendarmĭ, a poliţaiuluĭ şi a doue rĕnduri de soldaţi carĭ formeadă singurul auditor, procurorele general cere cuvĕntul pentru a respunde la cuvintele apĕrăreĭ, ţicĕnd: că tăcerea sa ar fi o adesiune tacită la încriminările aduse guvernuluĭ.

Juraţiĭ rógă atăt pe acusaţiune, căt şi pe apĕrare a nu maĭ prelungi în zadar nişte desbateri, carĭ durĕssă de 6 ţile, declarănduse luminaţi asupra faptelor.

D. Preşedinte face resumatul cerut de lege. La 11 ore juraţiĭ intră în camera de deliberaţiune; la 2 ore aparu în camera şedinţelor şi vocea puternică a primuluĭ jurat, D. N. Rusu, declară în-

aintea lui Dumnedeŭ şi a omenilor, că acusa[ţ]i nu sunt culpabili.

O mişcare generală se simte în tótă sala la audul acestei voci, puternică şi fermă, rezema[tă] pe conscienţă. Apĕrătorii, rudele şi amicii acusaţi-lor, toţi cetăţenii auditorĭ, militarii chiar, plângeau de bucurie.—Printre dênşii se afla şi un funcţionar al guvernului, grefierul Stefănescu, care a şi fost destituit fiind-că a plîns şi el de bucurie veḑênd triumful dreptăţeĭ şi achitarea nevinovaţilor.—Toţi se îmbrăţişeḑă, toţi schimbŭ cuvinte de felicitărĭ între dênşii şi de bine cuvĕntărĭ către cer, toţi sunt veselĭ. Acusaţiunea singură stă la o parte, mută şi consternată. — În oraş asemenea mare entusiasm, mare bucurie, că s'a salvat atât onórea sa, de a nu fi considerat ca un tribunal de călĭ aĭ poporuluĭ, cât şi a ţereĭ, de a nu fi aretată în facia Europeĭ ca un cuĭb de resvrătitorĭ; şi ast-fel s'a terminat acest proces, care va coprinde în istorie, o pagină din cele maĭ negre pentru regi-mul sub care s'a petrecut.

P. S. D. Candiano-Popescu ânsă a fost reţinut în temniţă âncă cât va timp sub ridicolul şi ab-surdul motiv, că ar fi falsificat interogatorul sĕŭ în acest proces, în care juraţiĭ l'aŭ achitat, avĕnd în vedere şi acéstă nuoă imputare.

FINE.

VERIFICAT 2007

BIBLIOTECA Arhivele Statului CENTRALĂ BUCUREŞTI

VERIFICAT 2017